

PRESBITER

A MAGYARORSZÁGI REFORMÁTUS PRESBITERI SZÖVETSÉG LAPJA MINDENKINEK

„Isten befogadott bennünket – egyszer s mindenkorra – családjába, hogy nemcsak szolgálói, hanem hogy gyermekei közé számítson. Azután, hogy a leszármazottaival törődő jóságos atya kötelességét teljesítse, azt is vállalta, hogy egész életünkben mindvégig táplál bennünket.”

(Részlet Kálvin János „Tanítás a keresztyén vallásra” című művéből)

A presbiter-lelkisége

Miért jó reformátusnak lenni?

FELELŐS SZERKESZTŐI KÖSZÖNTÉS

Kedves Olvasók! Kedves Testvéreim!

Úgy hiszem, hogy egy új lapszám és felelős szerkesztői szolgálatom kezdetén nem köszönhetem méltóbb módon testvéreimet, mint az Úr igéjével. Szeretettel teszem ezt azzal a jól ismert igeverssel, amelyben Ézsaiás próféta Isten gondviselő szeretetére és megújító erejére irányítja a népe figyelmét. Milyen nagy áldás, amikor a mi figyelmünk is erre a kegyelem Úrra irányulhat!

„De akik az Úrban bíznak, erejük megújul, szárnyra kelnek, mint a sasok, futnak, és nem lankadnak meg, járnak, és nem fáradnak el.” (Ézs 40,31)

Valószínűleg mindannyian éltünk már át rövidebb vagy hosszabb ideig tartó fáradtságos időszakot. Talán néhány olvasó számára a fásultság és elcsüggedés élménye sem ismeretlen. Sőt elképzelhetőnek tartom, hogy ezeket a sorokat olvasva néhány olvasóban már fel is idéződtek egy-egy ilyen időszak emlékei. Ha esetleg így történt, akkor hadd kérjem azt, hogy a nehéz időszakok emlékei mellé tegyük oda az életünk során megtapasztalt felüdülés, meglevénedés és megújulás emlékképeit is. Juttassa eszünkbe ez a kis „emlékképtár”, hogy milyen sok alkalommal és élethelyzetben tapasztalhattuk meg Isten megtartó és megújító kegyelmét!

Miért is érdemes időről időre a megújulás kérdésével foglalkoznunk?

Természetesen nem csak azért, mert reformáció hónapja van. Azért is érdemes ezt megtennünk, mert a hívők életében a megújulás kérdésével való foglalkozásnak kiemelt helye van. A keresztyén ember életében a megújulás a Krisztus általi megújulást, a szív és a lélek megújulását jelenti. Ebben a folyamatban egyre inkább meg kell valósulnia annak a szándéknak, hogy aki Krisztust követi, az az új embert egyre jobban felöltő, Istennek engedelmes életet szeretne élni. Pál így fogalmazza ezt meg az efezusiakhoz írt levelében: *„Újultatok meg lelketekben és elmétekben, öltsetek fel az új embert, aki Isten tetszése szerint valóságos igazságban és szentségben teremtett” (Ef 4,23-24).*

A régi ruhát újra kell cserélni, így kell az embernek megújulnia időről időre. Fontos látnunk azt is, hogy a Krisztust követő életünk nem magáncélú. Ehhez az új élethez Jézus Krisztustól kapott feladatot, küldetés is tartozik: *„Úgy ragyogjon a ti világosságotok az emberek előtt, hogy lássák jó cselekedeteiteket, és dicsőítsék a ti mennyei Atyátokat” (Mt 5,16)*

Milyen nagy ajándék, ha az Istentől kapott talentumainkat felfedezhetjük, és azokat az Ő dicsőségére használhatjuk fel! Milyen csodás, amikor Isten kegyelméből országának épülését munkálhatjuk és keresztyén életünkben pedig szeretete által mindig megújulhatunk! A mennyei Atya kezében számos eszköz ál-

dások gazdag forrásává tud válni. Azt kívánom, hogy a Presbiter folyóirat, amely sokak számára áldásforrássá vált, maradjon mindig is az! Szolgáljon most és a jövőben is Isten dicsőségére és a testvérek lelki épülésére! Gazdagítsa az olvasókat a sok színes és változatos írással! Ezekkel a gondolatokkal, valamint egyik kedves énekem szövegével kívánok jó olvasást és lelki feltöltődést mindenkinek!

*Új szívet adj, Uram, énnekem,
Új szívet adj, én Istenem,
Amely csupán csak térted ég,
Véled jár szüntelen,
Csak véled szüntelen.*

*Nyájas, vidám, szelíd, jó szívet,
Mely, Jézusom, te lakhelyed,
Hol egyedül a te hangod szól,
Mely véled van tele,
Csak véled van tele.*

*Jézus, a te gyógyító kezed
Mégfogta már a szívemet,
S én is, tudom, büntelen leszek
Majd nálad odafenn,
A mennyben odafenn.*

(Református énekeskönyv – 725. ének)

Testvéri szeretettel,
Káposztás Gábor
felelős szerkesztő

„Áldjon meg téged az Úr,
és őrizzen meg téged!
Ragyogtassa rád orcáját az Úr,
és könyörüljön rajtad!
Fordítsa feléd orcáját az Úr,
és adjon neked békességet!”

(4Móz 6,24-26)

**Nemzeti
Együttműködési
Alap**

MINISZTERELNÖKSÉG

BETHLEN GÁBOR
Alapkezelő Zrt.

DR. VICZIÁN MIKLÓS

AZ IGE KÖRÜL

Kegyelemből... a jó cselekedetekben

Talán az apostoli kor óta foglalkoztatja a hívőket a kérdés, hogy ha kegyelemből van üdvösségünk a hit által – mint ahogy azt az Ef 2,8-ban Pál apostol által a Szentlélek nyomatékositja számunkra –, akkor mi szerepe van a cselekedeteknek? A 9. versben meg is toldja ezt az apostol azzal, hogy „nem cselekedetekért, hogy senki se dicsekedjék”.

Van, aki inkább kerüli is a kegyelmi kiválasztásról való igehirdetést, bizonygatót, félve attól, hogy az felelőtlené teszi a híveket, mivel felszabadítja őket a tétlen életre, illetve a vétkezésre – vélik tévesen. Pál apostol számára, aki a szigorú törvényvallásból született újjá – kegyelemből a hit által –, ez a felismerés az ítélező, mások szabadságát, sőt életét elvevő hitbuzgalomból az életmentő evangélizátorra tette. Fel is teszi a kérdést: „Mit tegyünk tehát? Vétkezzünk, mert nem a törvény, hanem a kegyelem uralma alatt élünk?” (Róm 6,15), s rögtön siet is a válasszal: „Szó sincs róla!”

Luther az önsanyargatás különböző formáit végigpróbálva igyekezett elnyerni az üdvösséget, amíg a Szentlélek meg nem győzte őt az ige által arról, hogy az ő üdvösségéért (s hasonlatosképpen a mienkért is) az Úr Jézus eleget tett helyettes áldozatával, még mielőtt megszületett, és bármi jót vagy rosszat tehetett volna.

Az 1519-ben megtartott Lipcsei Dispután Johannes Eck római katolikus teológus Jakab levelére hivatkozva igyekezett cáfolni Luther Márton álláspontját a hit általi megigazulásról, hangsúlyozva, hogy a képletbe a cselekedeteket is bele kell venni. Talán ez a vita indította Luthert arra, hogy előnyben részesítse János, Péter és Pál apostol leveleit, különösen a Római és Efézusi levelet. (Sőt Jakab levelét egyenesen *szalmalevélnék* nevezte. Ebben a nézetében még munkatársa, Melancthon sem osztozott.)

Kálvin János alapos bibliaismeretével és lényeglátásával éppen Jakab leveléből kiindulva teszi egyértelművé a hit és cselekedetek kapcsolatát. Abból indul ki, hogy „a hit is, ha cselekedetei nincsenek, halott önmagában” (Jak 2,17). „Megtarthatja-e őt a hit?” – Teszi fel a kérdést, és válaszol is rögtön rá. – „Nem lesz üdvösségünk Isten rideg és pusztá ismerete által, amit mindenki a legigazabbnak vall meg: az üdvösség a hit által ugyanis azon okból jön el hozzánk, mert Istennel kapcsol össze minket. S nem jön semmi más módon, csak úgy, hogy Krisztus testével egyesít, így a Lelkén át élve Ő egyben kormányoz is minket. Semmi ilyesmi dolog sincs a hit halott képmásában. Nem csoda, hogy Jakab tagadja az ehhez kapcsolódó üdvösséget.” (Kálvin: Jakab apostol levelének magyarázata, 2. fejezet.)

Nem kevesebbet állít Kálvin, mint hogy az üdvözítő hit az élő Úr Jézus Krisztussal egyesít, így lelkileg életre kelt, és az élőt aztán már Szentlelke által kormányozza. Éppen ezért, ha cselekedetek nem fakadnak hitünkben, az biztos jele annak, hogy az a hit pusztán ismeret, *halott önmagában*, így nem vezet az üdvösségre.

Titusznak így összegzi ezt Pál apostol: „amikor megjelent a mi üdvözítő Istenünk

jósága és emberszeretete, nem az általunk véghezvitt igaz cselekedetekért, hanem az ő irgalmából üdvözített minket újjászüllő és megújító fürdője a Szentlélek által, akit kitöltött ránk gazdagon Jézus Krisztus, a mi Üdvözítőnk által, hogy az ő kegyelméből megigazulva reménységünk szerint részesei legyünk az örök életnek”. – Eddig tart az apostol kegyelmi kiválasztásról szóló tanítása, és az ebből fakadó válaszunkkal folytatja – „Igaz ez a beszéd, és szeretném, ha szilárdan tanúskodnál ezek mellett, hogy az Istenben hívők igyekezzenek a jó cselekedetekben előljárni: ezek jók és hasznosak az embereknek” (Tit 3,4–8).

Tehát van szerepe a jócselekedeteknek? Feltétlenül van, méghozzá kettős:

– egyrészt ezek jók és hasznosak az embereknek,

– másrészt számunkra annak jelzésére szolgál, hogy kapcsolatban vagyunk-e az Élet Forrásával. „Mert az ő alkotása vagyunk, akiket Krisztus Jézusban jó cselekedetekre teremtett, amelyeket előre elkészített Isten, hogy azok szerint éljünk.” (Ef 2,10)

Azon túlmenően, hogy jelzés értékű a jócselekedet, még útmutatás is az Úr Jézust követők számára. Amikor Jézus megmosta a tanítványok lábát, így szólt hozzájuk:

„Értitek, hogy mit tettem veletek? Ti Mesternek és Úrnak hívtok engem, és jól mondjátok, mert az vagyok. Ha tehát megmostam a ti lábatokat, én, az Úr és a Mester, nektek is meg kell mosnotok egymás lábát.

Mert példát adtam nektek, hogy amint én tettem veletek, ti is úgy tegyetek.” (Jn 13,12b–15)

A reformáció nagy üzenete, hogy a magunk kudarcos erőlködéseiről a minket megváltó Úr Jézusra emeli tekintetünket, és felszabadít a jó cselekvésére – nem félelemből, nem kényszerből, hanem hálával és örömmel – mivel a jó cselekvése nem feltétele az üdvösségnek, hanem következménye!

APOSTAGI ZOLTÁN

APROPÓ

„Ha azonban erre sem képes, akkor olyan életet éljen, hogy általa ne csak magának szerezzen jutalmat, hanem másoknak is példát mutasson, és így életformája legyen az ő ékesszólása.” Augustinus: A keresztyén tanításról 4.29.61.

Augustinus könyve végéhez közeledve, miután a három beszédmodot is megtárgyalta – visszafogott, fennkölt, mértéktartó –, nagyon realista módon azokhoz szól, akik a retorika eszközeit nem ismerve, vagy éppen megfelelő adottságokkal nem rendelkezve képtelenek az ékesszólás szabályai szerint szolgálni. Ezzel mintegy megalkotta az ékesszóláson kívüli ékesszólás kategóriáját, s az életformát, mint lehetséges „negyedik beszédmodot” határozza meg. Persze senki se keresse ennek részletes kidolgozását, hiszen művének megírásakor nem keresztyén etika megalkotására vállalkozott, azonban a krisztusi életforma pusztá megemlézése is elég nyomtatékot ad ahhoz, hogy az életformát, mint nonverbális kommunikációs eszközt komolyan vegyük.

Ha azonban... – kezdi mondatát az egyházatyja. Ezzel utal vissza a megelőző mondatokra, amelyekben az ékesszóló és bölcs előadást hangsúlyozza. Két következtetést von le. Az egyik: „Akinek azonban nincs ereje mindkettőhöz, az bölcsen mondja el, amit szépen nem tud, mintsem szépen mondja el,

amit balgán tanít”. A második megállapítása pedig az, amiről a mottóban olvashatunk. De mit is jelent ez? Azt, hogy ki így, ki úgy, de mindenki lehet ékesszóló. Hiszen, ki kevésbé, ki jobban, mindenki közlő, azaz mindenki tanító, gyönyörködtető és megindító. Van, aki szavakkal képes erre, és van, aki szavak nélkül. Ez fontos alaptétel. S bár kétségtelen, hogy közlésre elsősorban a szavakat használjuk, de a szavak nem egyedüli eszközeink. Gondoljunk csak a pantomimra, a gondolatot, a mondanivalót szavak nélkül kifejezni képes művészetre. Reakcióink – pl. mimikáink, gesztusaink – tudatos vagy érzéki cselekedeteink, vagy éppen ellenkezőleg, mulasztásaink szintén közvetítenek információkat. És mindez akár művészet is lehet! Nyilván nem erre gondolt Augustinus, nem egy újabb elérhetetlen akadályt állított eléünk, de azzal biztat, hogy keresztyén életformánk, életvitelünk önmagában is kifejező erő. Sokszor már az is beszédes, hogy az illető miként öltözik, milyen a megjelenése. Feszés vagy megadóan meghajló, milyen a kézfogása. Segítő, adakozó vagy nem. Ez az életforma ékesszólása. Jézus azt mondja: „Úgy ragyogjon a ti világosságotok az emberek előtt, hogy lássák jócselekedeteiteket, és dicsőítsék a ti mennyei Atyátokat” (Mt 5,16). Miközben Jézus alapvetően a jócselekedetéről beszél, mégis elmondhatjuk, hogy

benne van a világosság, mint tanítás, a cselekedet, mint gyönyörködtetés és a dicsőítés, mint a megindítás következménye és bizonyítéka, még akkor is, ha tudjuk, hogy a mondat fölszólító módban van. A kérdés tehát az, hogy hogyan élünk. Tudatában vagyunk-e annak, hogy ez is az ékesszólás lehetséges eszköze?

Ismeretségi körünkben sokan vannak, akik arra hivatkoznak, hogy ők nem tudnak szépen, képszerűen, megragadóan beszélni. Ezért inkább nem beszélnek hitükről, és a közösségben hangosan elmondott imádság szolgálata alól is kivonják magukat. Azonban meggyőződésem, hogy az egyházatyja a célt tekintve nem tesz különbséget a mikéntek között. Számára a szolgálat a fontos, mint ahogy az is, hogy a retorikához megfelelő életvitel párosuljon, hogy mindenki azt mondja, ami a sajátja, s mindenki annak szellemében éljen. Ez is azt húzza alá, hogy a megélt hitvalló élet a negyedik elem. Élünk hát eme nem lebecsülendő, nagyon is összetett „negyedik beszédmoddal”!

Lectori salutem!

Kérem, engedjék meg, hogy stílszerűen köszöntsem Önöket, hiszen az Apopóban idézett szerzők valamennyien latinul írtak. Mindenekelőtt hálával köszönöm, hogy az évek során velem tartottak, s pozitív visszajelzéseikkel erősítettek és ösztönöztek a folytatásra. De minden véges. Az Apopó is. Befejezem, de abban a reményben, hogy – ha nem is ilyen rendszerességgel – egyéb írásokon keresztül kapcsolatunk megmarad.

Minden kedves olvasónak Isten gazdag áldását kívánva, testvéri szeretettel: Apostagi Zoltán

„AZ ÉN
SZERETETEM
LEGYEN
MINDNYÁJATOKKAL
A KRISZTUS
JÉZUSBAN!”

(1KOR 16,24)

SZABÓNÉ
DR. LÁSZLÓ LILLA
REFORMÁTUS LELKÉSZ
ÉS TEOLÓGIAI TANÁR

A PRESBITER LELKISÉGE

Gyülekezeti látogatások és beszélgetések alkalmával szeretek rákérdezni mind a lelkész kollégáknál, mind a gyülekezeti tagoknál, hogy mi is a feladata ebben a gyülekezetben a presbiternek? Sorra más-más válaszokat kapok, de a szembetűnő hasonlóság a válaszokban, hogy gyakran a presbiter feladata a lelkészhez viszonyítva kerül meghatározásra. A lelkész lelki dolgokkal foglalkozik, a presbiter a szervezési feladatokkal, a lelkész a hívekkel, a presbiter az épületekkel. A lelkész az igével, a presbiterek a gyülekezeti élet többi területével. Valóban ennyire elválik egymástól a gyülekezet szolgálata ebben a két tisztségben? Vagy éppen hogy ugyanannak a szolgálatnak, ugyanabba az irányba mutató lelki irányultságoknak valamennyire elkülöníthető területeiről van itt csak szó?

Krisztus szolgálatában állunk mindnyájan az anyaszentegyház, a Krisztus-test közösségében. Krisztus szolgálata pedig lelkészként és presbiterként is háromlábú székhez hasonlítható. Bármelyik lábat veszszük ki, a szék instabillá válik, eldől. Eugen Peterson nagy sikerű lelkiségi könyvében részletesen ír ezekről: a Szentírás olvasása, az imádság, a lelki beszélgetés.

A presbiterek őszi szárszói találkozóján délelőtti előadásban, kiscsoportos beszélgetésben és egyéni belső imádságban arra keressük a választ, hogy mi a jelentősége ennek a három területnek a presbiteri elhívásunkban, hogyan kapcsolódnak egymáshoz és hogyan köteleződhetünk el az ezekben való folyamatos megerősödésben, megújulásban.

Adja az Úr, hogy minél többen egymást támogatva gyűlhessünk a téma köré, hogy megélhessük a Krisztus elhívásában való megerősödést és megújulást. Jómagam várákozással és örömmel tekintek a találkozás elé, ahova férjemmel, évekig presbiteri szolgálatban álló építésmérnökkel, Szabó Györggyel érkezem és szolgálhatok a testvérek közt.

„Viseljétek gondot
tehát magatokra
és az egész nyájra...”

(ApCsel 20,28a)

2022. november 11–13.

„Lelkiség a presbitériumban”

AZ MRPSZ ŐSZI LELKI HÉTVEGÉJE

PÉNTEK:

16:00–17:30 Érkezés
18:00–18:45 Vacsora
19:00–19:45 Az enyingi Tinódi Általános Iskola zenekarának koncertje
19:45–20:00 Presbiteri bizonyoságtétel
20:00–20:30 Esti áhítat: igét hirdet Iván Géza enyingi lelkész
20:30–22:00 Beszélgetős szabadprogram

SZOMBAT:

08:00–08:45 Reggeli
09:00–10:30 Előadás: „Lelkiség a presbitériumban”
(Szabóné dr. László Lilla, lelkész)
10:30–11:00 Szünet
11:00–12:30 Az előadás kiscsoportos feldolgozása
12:30–13:15 Ebéd
13:15–15:00 Szabadfoglalkozás
15:00–17:00 Pódiumbeszélgetés: „Presbiterünk lelkisége”
17:00–18:00 Szünet
18:00–18:45 Vacsora
19:00–20:30 Esti áhítat és előadás: igét hirdet Győri-Daniné Tóth Anett balatonszabadi lelkész

VASÁRNAP:

08:00–08:45 Reggeli
08:00–10:15 Imaséta
10:30–12:00 Úrvacsorás istentisztelet: igét hirdet Hajdú Zoltán Levente szőládi lelkész
12:30–13:15 Ebéd
13:15– Elutazás

Időpont:

2022. november 11–13 (P-V)

Helyszín:

SDG Konferenciaközpont, Balatonszárszó Csárda u. 41.

Részvételi díj:

25.000 Ft (24.000 Ft/2 éj+1.000 Ft/2 éj – IFA)

MRPSZ tagoknak 50%-os kedvezmény

Jelentkezés:

https://mrph.presbiteriszovetseg.hu/?2022_oszi_konferencia

Dr. Gál Imre kőröshegyi presbiter testvérünk imádságai – „Imádságaim a családomért”

Uram, köszönöm, hogy Te mindig a legjobbat adod nekem! Kérlek, segíts, hogy én is azt tudjam adni a családom tagjainak, ami számukra a legjobb! Segítség, hogy a házastársam és a gyermekeim növekedését és boldogságát tudjam szolgálni! Kérlek, használj fel engem, hogy szavaimmal és tetteimmel áldás lehessen családom számára! Ámen!

Hálát adok Istenem minden munkáért, amivel megbíztál! Kérlek, segíts, hogy egyensúlyt tudjak tartani feladataim elvégzése és a szeretetimmal együtt töltött idő között! Uram, Te legyél számomra mindig az első, hogy Lelked által mindig megérthessem, éppen hol kell lennem és mire kell odaadnom magam! Kérlek, tölts be a bölcsesség és a szeretet Lelkével! Ámen!

MARGIT ISTVÁN

A „SZENT ÉS NAGY KOPÁCSI” ISTVÁN

Létezik egy régi mondás, amely szerint „a rossz idők erős embereket teremtenek”. Ennek igazságát nem tisztünk vizsgálni, viszont tény, hogy a 16. század magyarsága rendkívüli módon megpróbáltatott. A trónöröklési vita, a Dózsa György-féle parasztfelkelés, Nándorfehérvár esete, a mohácsi vész, majd Buda tragédiája súlyos teherként nehezedett az országra. Minden elveszni látszott, ám Isten különös módon nem hagyta el, hanem éppen megerősítette az ő népét. A sorozatos és súlyos veszteségek ugyanis fogékonnyá tették a magyarságot a reformáció mozgalmának befogadására.

A három részre szakadt országban bámulatos gyorsasággal kezdtek terjedni Luther Márton, majd Kálvin János eszméi. A reformáció zászlóvivői voltak: Dévai Bíró Mátyás szinte az egész országot bejárta, Sztárai Mihály, az „énekes reformátor” Sárospatakon, később Baranyában és Tolnában, végül a Tiszántúlon tevékenykedett. A kiváló teológus Szegedi Kis István szintén többféle

szolgált a Tiszántúlon, Baranyában, legvégül pedig Ráckeven. Méliusz Juhász Péter Debrecenben volt prédikátor, az általa összehívott debreceni alkotmányozó zsinaton (1567) fogadták el az egyház hitvallási iratait, a Második Helvét Hitvallást és a Heidelbergi Kátét.

Károli Gáspár gönci református lelképásztor, az „istenes vénember” elsőnek fordította le a teljes Szentírást magyar nyelvre. Fordításának jelentősége irodalmi szempontból is rendkívüli jelentőséggel bír. Szenci Molnár Albert bejárta egész Európát, mintegy összekötő kapocs volt a magyar és külföldi protestantizmus között. Ő fordította le francia nyelvről magyarra a zsolnárokat, amelyeket ma is éneklünk. Hanauban kiadta a Károlyi-Biblia javított változatát, és lefordította Kálvin János fő művét, az *Institutio*-t.

Természetesen Isten másokat is felhasználott a lutheri és kálvini eszmék terjesztésében, közülük is ki kell emelni Kopácsi István nevét. Életének kezdő korszakát homály borítja. Egyesek tudni vélik – a feltételezésnek azonban írásos nyoma nincs –, hogy nemesi családból származik, és a drávaszögi Kopácson látta meg a napvilágot. Sárospatakon a ferences rendház vezetője volt, amikor megismerkedett a reformáció tanaival. Abaúj főispánja és I. Ferdinánd kancellárja, Perényi Péter támogatásával lett a város reformátora.

1530 körül iskolát alapított Sárospatakon, ahol ő maga is tanított. Idővel a Mátraalján, majd Siklósi Mihállyal együtt a Dráva és a Bodrog környékén hirdette Luther tanait. Életével kapcsolatban az első, valóban bizonyítható adat, hogy 1535-ben beiratkozott a bécsi, 1542-ben pedig a wittenbergi egyetemre.

Hazatérése után Drágffy Gáspár szatmári főispán hívására Erdődön lett rektor. Ő elnökölt az 1545-ben tartott erdődi protestáns zsinaton, ahol 12 cikkelyben fogalmazták meg hitvallásukat: egyebek közt elvetették az antitrinitárius nézeteket, a szentmisét, az egyházi hierarchiát és a szentek segítségül hívását. 1547-ben már nagybányai lelkészként szolgált, ahol újabb iskolát alapított. 1549-ben visszatért Sárospatakra, de ekkor már a helvét reformáció híve. A hanyatlásnak indult tanodát rövid idő alatt meglevenítette, kollégiummá

formálta. Idős kora miatt a tanárságról néhány év múlva lemondott, csupán a lelkészi hivatalt tartotta meg. Egyúttal a zempléni egyházmegye esperesi tisztét is ellátta.

Korabeli leírások szerint részt vett, sőt ő elnökölt az 1561. és 1562. évi tarcali zsinatokon, „békítőleg hatva a predesztináció egyes részletkérdéseitől felizgatott kedélyekre”. Itt fogadták el Béza Theodor kálvini szellemű hitvallását (Confessio Christianae Fidei). Némely adatok szerint 1562-ben, vagy röviddel ezután hunyt el. Máshol viszont arról olvasunk, hogy helvét irányú elköteleződése miatt 1564-ben kénytelen volt Pelsőcre távozni, ahol a gömör-kishonti egyházmegye esperese lett. E források szerint halála 1568 végén következhetett be.

Alakját hasonló legendák övezik, mint Sztárai Mihályét, akivel egyébként sokáig szoros kapcsolatban állt. Sárospatakon is együtt munkálkodtak. A pataki diákok körében elterjedt volt egy velük kapcsolatos mondás:

„Sequere, Kopácsi!” („Kövess, Kopácsi!”), amit annak idején állítólag az éppen házasodó Sztárai mondott a ferencesek közül szintén kiugrott Kopácsi Istvánnak. Lelkésztársai őszinte tisztelettel vették körül, „Szent és nagy Kopácsinak” nevezték. Emlékét Sárospatakon egy relief őrzi, amelyet a kollégium bejáratánál helyeztek el. Élete és munkássága a Biblia szerint megújulni és megújítani vágyó tudós lelképásztort állítja elének példaként.

*

Irodalom: Hegedűs László: A sárospataki reform. egyház nevezetesebb eseményei és papjainak rövid életrajza. *Protestáns Egyházi és Iskolai Lap* 1847/21; Soltész János: A sárospataki főiskola tanárainak életrajza. *Sárospataki Lapok* 1864/8; László János: A sárospataki tanárok életrajza. *Sárospataki Lapok* 1885/51.

„Ellenben az Urat,
Krisztust tartásátok
szentnek szívetekben,
és legyetek készen
mindenkinek, aki számon
kéri tőletek a bennetek
élő reménységet.”

(1Pt 3,15)

DR. HUSZÁR PÁL, KORÁBBI FŐGONDNOK, A ZSINAT KORÁBBI PRESBITERI ELNÖKE

Miért jó reformátusnak lenni?

Szívesen emlékezem vissza egyik kolozsvári látogatásomra, amikor néhány ifjú büszkén tartotta a Farkas utcában azokat a táblákat, amelyeken ez a felirat volt olvasható: „Isten kegyelméből református vagyok”. Magam is így vélem, hogy Istenünk különös kegyelmének köszönhetjük e jeles közösséghez való tartozásunkat. Szokták református vallásunkat a magyarok vallásának, de a szegények vallásának is nevezni. Mindegyik elnevezésnek van bizonyos igazságtartalma.

Első jellemzőként az Úristenhez való közvetlen fordulásunk lehetőségét emelném ki, mint a reformáció egyik vívmányát. Szorosan összefügg ezzel a Bibliához, a Szentírásához fűződő szoros kapcsolatunk. Nehéz időkben mindig tudtak erőt meríteni eleink a Bibliából. Károli Gáspár gönci református esperes 1590-ben megjelent fordításában gyakran találtak lelki menedéket Teremtő és Megtartó Istenünk szövetség-ígéretének Ézsaiás próféta általi csodálatos megjelenítésében: „Ne félj, mert megváltottalak, neveden szólítottalak, enyém vagy.” Hisszük, és valljuk, hogy Mennyei Gazdánknak ez az ígérete, most is, ránk is érvényes.

A magyar nyelven olvasható Biblia számos költőnk, írónk műveinek nyelvében érezteti hatását. Ady Endre, Arany János, Jókai Mór, Szabó Magda, Wass Albert és mások írásainak nyelvezete elképzelhetetlen lenne a Biblia ismerete nélkül.

Református iskoláink nevelési céljai között a múltban is és a jelenben is nagy súllyal szerepelt, illetve szerepel a fiatalok közéleti elkötelezettségének kialakítása. Nem véletlen, hogy igazán nagy államférfjaink tekintélyes része ilyen tanítézetekben szerezte felkészültségét, sőt reformátusságunk hazánk mai vezetésében is számaránya felett képviselt.

A Kárpát-medencét járva mindig nagy örömmel fedezem fel a tornyokon betlehemi csillagot viselő templomokat. Ilyenkor biztosra vehetem, hogy annak a településnek magyar lakosai is vannak.

Református öntudatunkat erősíti többek között a két szín alatti úrvacsoravétel is. A reformáció vívmányaként minden úrvacsorára jogosult egyháztagunk kenyér és bor színében veszi magához az úri szent vacsorát. Ennek megfelelően lett egyházunk jelképe a kehely.

Egyházunk felépítése demokratikus. A gyülekezet élén áll a lelkipásztor és a főgondnok, az egyházmegyét az esperes és az egyházmegyei főgondnok vezeti. Az egyházkerületet a püspök és az egyházkerületi főgondnok irányítja. Az Országos Zsinat lelkeszi elnökévé a négy püspök közül választanak egyet, a presbiteri elnököt a négy egyházkerületi főgondnok közül választja a Zsinat.

Egyházkormányzásunk fontos tényezője a paritás elve, amely azt jelenti, hogy minden lelkeszi tisztség mellé egy világi tisztségviselőt is választanak a teljes jogú, azaz megkeresztelt és konfirmált egyháztagok közül, amiként az a fenti felsorolásból egyértelműen kiderül. A konfirmáció alkalmával a gyermekként megkeresztelt fiatal bizonyosságot tesz református keresztyén hitéről, megerősíti azt a fogadalmat, amelyet szülei és keresztszülei tettek megkeresztelése alkalmából.

Református keresztyén hitvallásunk szerint e földi életünk után ingyen, kegyelemből, a Megváltó Jézus Krisztus értünk, helyettünk és miattunk önként vállalt kereszthalála érdeméért az örökélet, az üdvösség vár ránk. Nem a mi érdemünkért részesülünk ebben az isteni kegyelemben, hanem azért, mert „Isten úgy szerette e világot, hogy az Ő egyszülött Fiát adta, hogy valaki hiszen öbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen.”

BÁNYAI LÁSZLÓ

ÉLETÜNK ÉLTETŐ FORRÁSA: AZ IMÁDSÁG

Az éltető forrás, amely Jézus szívéből fakadt, az Atyával való állandó kapcsolatból eredt. Isten ismerete az Atya és a Fiú teljes egységének végtelen és határtalan szeretete. Mivel Isten Fia értünk jött le a földre, ezért nem csak imádkozott értünk, hanem a Golgota keresztyén meghalt, így megváltott minket és ezáltal Isten gyermekeivé tett bennünket. Számunkra is lehetővé vált, hogy Jézus közbenjárása által Istent így szólíthatjuk meg: Atyám. Örvendünk kell mindannak, ami ezzel együtt jár. Biztosak lehetünk abban, hogy Ő megvéd minket. Teljes bizalommal ráhagyhatkozhatunk mérhetetlen szeretetére. Vigasztalást és erőt meríthetünk Tőle, valamint azt a kiapadhatatlan tüzet és lángot, ami annak szívében lobban fel, aki biztosan tudja és érzi, hogy szeretik őt.

Ha belépünk szobánk belső csendjébe, hálát adhatunk neki, bocsánatot kérhetünk Tőle. Rábízhatjuk mindazt, amire nekünk

vagy embertársainknak nagy szüksége van: álmainkat. Vágyainkat, terveinket. Van-e valami, amit ne mondhatnánk el Annak, akiről tudjuk, hogy végtelenül szeret minket, és ígérete szerint mindig velünk van? Mindenekelőtt hallgassuk meg Őt, hagyjuk, hogy igéje és Szentlelke által újra és újra szóljon hozzánk. Imádkozásunk tarthat hosszú percekig, de lehet egy rövid ima, amely átszövi egész napunkat. Nem feledkezhetünk meg mindennapi imádságunkról, hisz képtelenség lélegzetvétel nélkül élni; az imádság pedig a lélek lélegzete, Isten iránti szeretetünk kifejeződése. Imádságunk szeretetkapcsolatától felfrissülünk, készek leszünk arra, hogy reménységgel és bizalommal tekintsünk az élet dolgaira; nemesebbé válik kapcsolatunk embertársunkkal és minden más dologgal.

Csukjuk be szemünket a lélek áhítatában, és szakadjunk el mindentől, ami nem kedves Isten színe előtt; mert oly jó és

üdvösséges a léleknek a Vele való egység, és oly mulandó minden más. Azok, akik őszintén szeretik Istent, gyakran érzik az Ő jelenlétét szobájuk csendjében vagy szívük mélyén. Ez az érzés gyakran érint minket, és meghatja lelkünket. Megköszönjük ilyenkor, hogy Ő közel van hozzánk, hogy Ő a minden a számunkra: Isten, aki értelmet ad az életnek és a halálnak. Köszönetet mondunk Istennek, de gyakran nem is tudjuk, hogy tegyük, mit is mondjunk: csak azt tudjuk, hogy Isten szeret minket, és hogy mi is szeretjük őt; itt a földön nincs semmi, ami legalább egy kicsit hasonlítana erre az édes érzésre. Amikor lelkünkben érezzük Isten közelségét, az maga a mennyország kezdete, és így szólunk: mily csodálatos.

Megköszönjük neki egész életünket, azt, hogy vezet a mi útjainkon. Tudjuk, hogy személye minden árnyékot elhomályosít és érezzük, hogy ő létezik – mindörökké.

SZABÓ GÁBOR, ELNÖKSÉGI TAG

2022. évi népszámlálás

Október 1. és november 28. között tartják a 2021-ről 2022-re halasztott, tíz évente esedékes népszámlálást Magyarországon. Mindenkinek törvény által előírt kötelessége, hogy részt vegyen a népszámlálásban. A népszámlálási kérdőív kitöltésére az idei esztendőben már online formában is lesz lehetőség. Attól függetlenül, hogy online töltjük-e ki a kérdőívet, vagy kérdezőbiztoson keresztül, ne feledkezzünk el bejelölni, hogy református vallású vagyok. Erre bátorít bennünket a Magyarországi Református Egyház országos kampányvideóiban több ismert személyiség, és erre buzdítalak benneteket én is.

Kérem, hogy ti is bátorítsatok erre másokat is, és osszátok meg a közösségi médiában a református kampányvideókat és az erről szóló cikkeket is, hogy minél több emberhez eljuthassanak.

Miért is tartom szükségesnek, hogy minél többen jelöljék be, és ezzel vállalják fel református kötődésüket?

Három okot szeretnék megosztani veletek:

1. Azzal, hogy bejelölöm a kérdőíven a vallásomra vonatkozó részt, felvállalom református hitemet, mely önmagában biztonyságtétel a liberális eszméknek egyre jobban teret adó világ felé.
2. Az utolsó népszámlálás óta eltelt tíz év alatt, de főleg az elmúlt két pandémiás esztendőben tapasztalhattuk településeink sokszor jelentős arányú lélekszám változását. Minél többen jelölik be a vallásukra vonatkozó részt, annál tisztább képet kapunk arról, hogy az egyházközösségi nyilvántartásainkhoz képest ténylegesen mennyien kötődnek szorosan, vagy kevésbé szorosan a Református Egyházhoz. Ha komolyan vesszük, ez az adat fontos részét képezi egyházközösségünk missziói munkatervének.

3. Az államilag elismert magyarországi egyházak a Magyar Államtól támogatást kapnak. Ennek a támogatásnak a felosztása az egyházak között normatív (létszám arányos) alapon történik. Az így kapott támogatás elosztása A Magyarországi Református Egyházon belül egyházkerületi, majd egyházmegyei szintre is normatív alapon történik.

Miért írom mindezeket nektek?

Mert örülök, presbiterek vagyunk. Gyülekezetünk presbitériumának tagjai. A presbitériumról pedig az érvényben lévő egyházi alkotmánytörvényünk ezt mondja: az egyházközösség vezető testülete, lelki és anyagi életének sáfára.

Ezek alapján a **felelősség**, hogy a népszámlálás vallási hovatartozással kapcsolatos adata mit fog mutatni nekünk és rólunk, a **miénk**. Az enyém és a tiéd. A tét nem kicsi. Sem erkölcsileg, sem anyagiilag. Vállald református vallásodat és bátoríts erre mind többeket!

Rövid gondolatok a népszámlálás margójára

A Központi Statisztikai Hivatal tájékoztatása szerint az első hivatalos, egész ország területére kiterjedő teljes körű összeírás 1869-ben történt meg hazánkban. Népszámlálásra tizenötször került sor az előbb említett időpont óta. A 2022-es népszámlálás tehát a tizenhatodik alkalom lesz Magyarországon. Olyan adatgyűjtési folyamat előtt állunk, amelynek úgy gondolom, hogy nagy jelentősége van.

Most tekintsünk egy picit vissza néhány érdekes adatra az előző összeírásból! Érdekes üzenetet hordoz, hogy a 2011. évi népszámlálás alkalmával a kitöltők 11,6 %-a, azaz 1 153 454 fő vallotta magát reformátusnak a KSH adatai szerint. További érdekes számadat, hogy az erre irányuló kérdéssel kapcsolatban 1 806 409 fő vallási közösséghez, felekezethez nem tartozónak vallotta magát.

Ez a csoport a kitöltők 18,2 %-át jelenti. 2 698 844 fő pedig nem is kívánt válaszolni erre a kérdésre, ennek értelmében a kitöltők 27,2 %-ától nem kaptak választ a kérdezők. Egészen meglepő adatok ezek! Pedig meggyőződésem, hogy nemcsak hazánkban, hanem egész világunkban nagy szükség van a hitüket és egyházi hovatartozásukat kifejező személyekre és közösségekre. Arra bátorítok én is mindenkit, hogy a 2022. évi népszámlálás alkalmával bátran vállaljuk fel, hogy református keresztyének vagyunk. Ez által is fejezzük ki, hogy jó Istenhez és az egyházunkhoz tartozni!

*„Ez a biztonyságtétel pedig az,
hogy Isten örök életet adott nekünk,
és ez az élet az ő Fiában van.
Akié a Fiú, azé az élet.”*

1Jn 5,11-12a

ROVATVEZETŐ: DR. SZABÓ ZSOLT

Mai presbiterek

ÉLETEM LEGJOBB DÖNTÉSE, HOGY KRISZTUS KÖVETÉSÉRE SZÁNTAM EL MAGAM

Nagy Barna vagyok. 1976-ban születtem a kárpátaljai Salánkon, református családban. Inkább a református nagyszülőket emelném ki, mert a gyülekezetbe járásra, nemzethez való ragaszkodásra leginkább anyai nagyapám példamutatása ösztönzött. Ő gyakran beszélt nekem ezek fontosságáról. Innen ered az, hogy eljártam a templomba, gyülekezeti alkalmaikra.

Én ahhoz a szerencsés generációhoz tartozom, akik akkor voltunk ifjak, amikor a peresztrojka után újra szabadon járhattunk templomba. Sőt, mi voltunk az első olyan csapat, akik rövid oktatás után nyíltan, a gyülekezet színe előtt is konfirmálhattunk. Akkoriban, a kilencvenes évek elején érte el Kárpátalját egy ébredési hullám, mely során keresztyén ifjúsági táborokban, tisztán és érthetően hallhattuk meg Isten ígését és erősen megtapasztalhattuk a Szentlélek munkáját. Az itt tapasztaltak gyökeresen megváltoztatták a gondolkodásomat, életemet. Lázadó ifjúból Krisztust követő emberré váltam, s ez az időszak nem hasonlítható semmihez. Bátran mondhatom, hogy az volt életem legjobb döntése, amikor bűnbánattal Isten kezébe tettem le az életemet és Krisztus követésére szántam el magam. Ezért már társat is hívó lányok között kerestem és találtam. Négy gyermekünk született, és őket is igyekszünk hittel és hitre nevelni. Azért imádkozunk, hogy ők is Krisztust követő emberekké legyenek.

Ezek után még fontosabb lett számomra a gyülekezethez való tartozás. Azonban nem csak az odatartozás, hanem a szolgálat és a

gyülekezetépítés is. Azon kezdtem el munkálkodni más megtért fiatalokkal együtt, hogy összefogjuk a felébredt ifjúságot és alkalmakat szervezzünk. Már akkor eldőlt bennem, hogyha majd felnőtt tagja leszek a gyülekezetnek, presbiter szeretnék lenni. Nem lelkész, mint sokan ajánlották, hanem inkább presbiter, hogy segítsen a lelkész munkáját, és hordozzam a gyülekezet terheit. Láttam, hogy mennyire fontos ez a segítség és sokszor hiányzik.

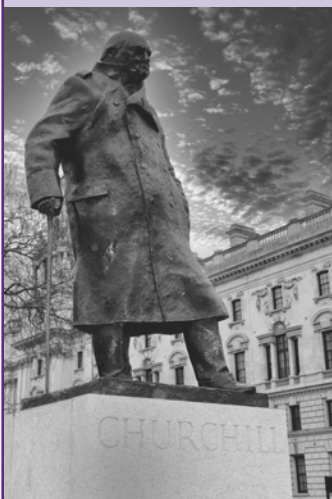
Isten kegyelméből elég fiatalon presbitterré lehettem. Koromnál fogva, eleinte főleg az ifjúsági munkában tevékenykedtem, viszont ahogy teltek az évek, egyre több és más jellegű feladat hárult rám. Immáron negyedik éve töltöm be a Máramaros-Ugocsi Egyházmegye főgondnoki tisztségét, amit azért vállaltam, és aminek leginkább azért örülök, mert mindig is szerettem volna híd szerepét betölteni lelkész és gondnok, lelkész és presbitérium között. Eddigi tapasztalataim szerint sok félreértés és gond adódhat abból, ha nincs megfelelő kommunikáció. Különböző szemszögből láthatjuk a dolgokat, és ezeket össze kell hangolni. Meg kell találni a közös nevezőt, hiszen egy célért dolgozunk.

Hálás vagyok Istennek a legkisebb eredményért is, amit eddig engedett megérem. Továbbra is Tőle várom az útmutatást és áldást életem hátralevő részében is, szolgálva az Ő dicsőségére.

Nagy Barna

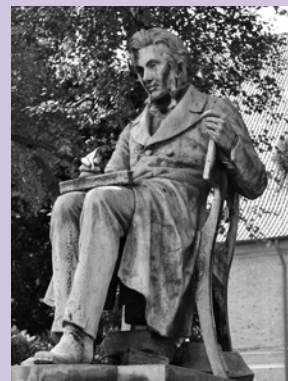
egyházmegyei főgondnok, Máramaros-Ugocsi Egyházmegye

Winston Churchill gyermekként beleesett szülei házának kerti tavába. Kertészük mentette meg a vízbe fulladástól. Churchill édesapja igyekezett meghálálni ezt az életmentést. Így állta azokat a költségeket, aminek segítségével a kertész fia el tudta végezni az orvosi egyetemet. Nagyszerűen tanult a fiú, és híres kutatóorvos, felfedező vált belőle. Ő volt Alexander Fleming, a penicillin felfedezője, ember milliárdok megmentője, jótévője. Később maga Churchill is tüdőgyulladásából a penicillin révén gyógyult meg. Soha nem lehet tudni, a jótett jutalma milyen további jótettek forrása lesz. Ehhez a sztorihoz később a szívaros angol politikus hozzáfűzte: „Minden jó adomány és minden tökéletes ajándék onnan felülről, a világgosság Atyjától száll alá,

akiben nincs változás, sem fénynek és árnyéknak váltakozása” (Jakab 1,17).

Sören Kierkegaard, a dánok világhírű filozófusa, protestáns gondolkodó egy templom körüli gondozott temetőben sétált. Olvasgatta a sírfeliratokat. Az egyikken mindösszesen ennyi állt: IGEN, URAM! A filozófus egyik levelében ezt írta erről: ez a legszebb életszólalom, amit valaha láttam. Ebben benne van minden: a legfontosabb, a legszebb, a legnagyobb és a legmagasztosabb. Igen, Uram! – ezek a legtisztább szavak, s egyben a legmélyebbek, mert az élet legmélyebb mélységeiből és a legtisztább magaslataiból hangzik fel. Igen, Uram, ez vonatkozik a házasságra és a családra, a nevelésre és a tudás megszerzésére, a társadalmi, közösségi életre, s a politikára. Ebben benne van, hogy az Úrra, Jézusra figyelve mindent meg lehet oldani, konfliktusokat és a leggyötrelmesebb szükséghelyzeteket. Igen, Uram, ez a legtöbb, amit ember adhat – Istennek. Lesz-e az életünk ilyen egyszerűen teljes: Igen, Uram! Igen mindarra, amit Te adsz és ahogyan Te adod. Olykor az elvételben, a meg nem adásban is felismerve a legnagyobb ajándékozást!

ZILA GÁBOR, A REFORMÁTUS KÖZÉLETI ÉS KULTURÁLIS ALAPÍTVÁNY ÜGYVEZETŐJE

Öröm és hálaadás – Ünnepi napok a Ráday Házban

„Örüljete az örülőkkel, sírjatok a sírókkal” – írja Pál apostol a római gyülekezetnek. Egy lelkipásztor barátom hívta fel a figyelmet arra – gyülekezetük hálaadó napján –, hogy mi általában inkább a mondat második felét szoktuk gyakorolni, pedig az együtt örülésnek is nagyon fontos szerepének kellene lennie.

2019. január 23-án este sokként érte az egyházunk tagjait és a magyar lakosságot, amikor a hírekben megjelent, hogy tűz ütött ki a Ráday Kollégiumban, s annak halálos áldozata is van. Példaértékű volt az a megmozdulás, melynek keretében azonnal megmozdult a lakosság, s napok alatt több tízmilliós adomány gyűlt össze a károsultaknak, majd egy másik gyűjtésben az elhunyt családjának. Mondhatjuk, hogy az együtt sírás és az összekapaszkodás megtörtént, s Isten segédelmével viszonylag hamar sikerült olyan megoldást találni, melynek segítségével az oktatás és a hivatali élet tovább folytatható.

2022 nyaráig kellett várni míg elindulhatott az előkészítése annak az alkalomnak, melynek célja az volt, hogy együtt tudjunk örülni a Dunamelléki Református Egyházkerülettel és a Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Karával, valamint az új épületbe visszaköltöző Ráday Gyűjteménnyel és Bibliamúzeummal. Hatalmas erőfeszítéssel elkészült a Ráday Ház, mely méltó otthona lehet a püspöki hivatal mellett a fentebb említett szervezeteknek és számos fiatal hallgatónak. A szervezés során az

Sebestyén László képe

egyházkerület elnöksége, a Bibliamúzeum, a Ráday Gyűjtemény és a Hittudományi Kar mellett a Református Közéleti és Kulturális Alapítványt kérte fel, hogy a programokat állítsuk össze, szervezzük meg.

Szeptember 29. és október 1. között szerveztük meg a Ráday napok ünnepségét, melynek keretében sor került az újjáépített épület átadására. A rendezvény szervezői elé a kerület elnöksége több célt is kitűzött. Egyfelől lehetőség adódott, hogy méltó módon megemlékezzünk a világvárvány idején elhunyt Szűcs Ferenc professzor életéről és

munkásságáról. „Ót és újat” címmel került megrendezésre az a konferencia, amely során életének kiemelkedő pontjait kiemelve, valamint egy új kötet bemutatásával tisztelegtek Szűcs Ferenc professzor életműve előtt. A szeptember 29-én, csütörtökön 10 órakor kezdődő esemény nyitó áhítatán Balog Zoltán püspök úr hirdetett igét.

Szeptember 30-án, pénteken a Teológia mutatkozott be egy rendhagyó nyílt nappal. Erre a napra az elnökség meghívta az egyházkerület középiskoláit, akiket egy ifjúsági istentisztelettel köszöntöttek az új épületben. A nap további részében a Hittudományi Kar tanszékei, a Hivatal és a Bibliamúzeum mutatkoztak be játékos formában. A nap célja az volt, hogy bemutassa a hittudományi képzést, s azokat az új körülményeket, amelyek immár XXI. századi színvonalon várják a jelenlegi és leendő hallgatókat.

Október első napján, szombaton ünnepi istentisztelet keretében adtunk hálát Istennek, hogy megadta nekünk, hogy az épület megújulhatott. Az istentiszteleten igét hirdetett Bogárdi Szabó István, az egyházkerület korábbi püspöke, a megjelenteket köszöntötte Balog Zoltán püspök, valamint Orbán Viktor miniszterelnök. A Kálvin téri református templomban megtartott alkalom után közösen énekelve vonultunk át a Ráday Házba, s történt meg az ünnepélyes szalagátvágás. A kerület egyházmegyei szeretettel hívták meg a résztvevőket ebédre, mely során a közösségek saját specialitásaikat kínálták. Természetesen a nap további részében lehetőség nyílt az épület bejárására, s több olyan értékes program is várta a résztvevőket, melyekkel a visszaköltözők bemutatkozhattak. Továbbá néhány különleges vezetésre is sor került az épületben, s a Bibliamúzeumban is.

Adja meg a Mindenható Isten, hogy amint ezekben a napokban történhetett, úgy ezután is tudjunk méltó módon, együtt örvelezni. Isten áldása kísérje a megújult Ráday Házban végzett szolgálatokat, valamint minden kedves olvasó életét és szolgálatát!

Füle Tamás képe

„Legyen világosság!”

(1MÓZ 1,3)

DR. SZABÓ ZSOLT

A szomjúság forrása

Idén nyáron, a legnagyobb melegben olvastuk Nehémiás könyvét, amelyben a babiloni fogságból hazatérő zsidók újjáépítik Jeruzsálem falait és a templomot. Belegondoltam, milyen lehetett a tűző napon, a tikkasztó közel-keleti melegben építeni a várfalakat, ráadásul közben karddal védekezni az ellenség ellen is. Megadattott, hogy nem sokkal ezelőtt jártam Jeruzsálemben, és fiammal együtt végig mehettünk a városfal tetején is. Ez a mai jeruzsálemi várfal azonban nem az, amit Nehémiás épített, hiszen „csak” a 15. század körül épült, arab-török erődítésként, hogy méltó legyen Mohamed próféta mennybemenetelének hagyomány szerinti városához. Lehet, hogy Nehémiás is tudta, hogy nem utoljára kell kijavítani a falakat, hogy azok nem fognak örökké állni. Mégis végezte, hittel, kitartóan, a szolgálatot.

Ez az állhatatosság győzte meg a népet is. Nem kérdezték, hogy mit keres itt ez a gyűttment, mit akar dirigálni nekünk. Nem mondták, azt sem, hogy van elég bajunk anélkül is, más se hiányzott, menjen haza, és ott intézkedjen, ráadásul lehet, hogy szimplán perzsa ügynök. Az ellendrukkek ellenére, többségük elfogadta vezetését, és együttműködött vele. Sőt, engedelmeskedett neki. Utána azt olvassuk a 8. részben, hogy amikor készen volt a fal, a nép összegyűlt, és sírva hallgatta Isten szavát, törvényét. A hosszú munka után vízre, a hosszú fogság után ígére szomjaztak.

De honnan származott, hogyan kezdődött ez a szomjúság? Bizonyára abból a bűntudatból, amelyet a korábbi tévelygésért megdorgált nép érzett. Az Úr így támaszt szomjúságot a nyakas, ellene lázadó emberekben. Döbbenetes, hogy ugyanaz a nép, amely évtizedekkel azelőtt – ahogy a Krónikák 2. könyvének végéből tudjuk – megvette Isten ígését hallgatva, mert végre magára ismer. A stratégia Nehémiás és a lelki vezető Ezsdrás tudták, hogy nemcsak a fizikai falakat kell felépíteni, hanem a lelki templomot is. Az emberek a falak után lelki épülésre is vágytak, ígére, tanításra szomjaztak.

A testi és lelki szomjúság mindenki által ismert állapot. A Biblia ezért gyakran használja a szomjúságot a lelki sivárság, a vizet az élet jelképeként. Mózes által az Úr vizet fakaszt a pusztában szomjazó tévelygő népnek. Jézus pedig azt mondja: aki szomjazik, jöjjön hozzám és igyék. Pedig azt is mondhatná: ti mind bűnösök, pusztulásra ítélték vagytok, de megálljatok csak, majd én most megitatlak, megmosdatlak benne-

teket, mindenható erőmmel, ha akarjátok, ha nem! Nála nincs kényszerítés, kényszermosdatás, ő nem erővel önti ránk a tisztító vizet, hanem megvárja, amíg szomjazunk, és kérünk.

De jó lenne, ha mi se öntenénk egymást nyakon az ígével! Hanem arra az időre tartanánk magunknál frissen mindig valamennyi életvizet (azaz ígét), ha valaki egyszer megszomjazik a közelünkben, és kér. Nem is lehet fontosabb szolgálata a presbiternek: készenlétben lenni a friss, tiszta vízzel. Nem lövöldözni varázsigékkel, mint egy vízipisztollyal, szanaszét, hogy majd az Úr úgyis célba viszi, megoldja, hogy használjon az íge. Jó várni, figyelni, készen lenni és jó helyen és jó időben mondani az ígét, ha kérnek. De hogyan kérnek? Aki nem hívó, nem is tudja, hogy állapota valójában szomjúság, lelki szárazság. Ezért biztosan nem így szólunk majd: hívó testvérem, szomjazom, nincs hitem, jer, bátoríts, biztass ígével! Hanem egyszer csak ilyesmit mondanak bátorításként: gyere, van egy kérdésem. Bajban vagyok. Te hogy oldottad meg? Üljünk le, beszélgethetünk egy kicsit?

Testvérem, te tisztán, frissen tartod az ígét szívedben, türelemmel várva arra, hogy megoszd másokkal is, ha kell? Vagy éppen azt várod, hogy jól leönthess a vizeddel valakit, ha szomjas, ha nem, csak azért, hogy megmutasd, hogy neked van ám belőle bőven? Jól kell érteni a felszólítást a timóteusi levélből: „Állj elő az ígével alkalmas és alkalmatlan időben”. Ez szerintem ránk vonatkozik, és nem azokra, akiknek szánjuk az ígét.

Nekik lehet, hogy van alkalmatlan idő, nekünk nem lehet, ahogy Istennek sem. De ha a felebarátod szíve még nem kész, még nem szomjas az ígére, akkor hiába ingerlem, kérkedek neki a vízzel. Nem kell majd neki, nem fogja értékelni. Persze lehet, hogy egyszer, majd, neki is eszébe jut az az íge, ami ellen tiltakozott. De lehet az is, hogy éppen a hívó jóakarója által erőszakkal ráöntött íge fogja őt eltávolítani Jézustól. Az Úr szomjúságot tud támasztani a legmegelégedettebb, legönteltebb szívú emberben is, és ha ő kér tőlem vizet, adnom kell, akár készültem rá, akár nem. Hiszen Jézus sem töri rá az ajtót senkire, hanem szelíden zörget, és türelmesen vár az ajtónyitásra.

A nagy melegben megtanultuk azt is, hogy nem csak akkor kell inni, ha szomjas vagy. Az ígét sem csak lelki szárazság idején kell olvasni, hanem mindig, rendszeresen. De másoknak adni, önteni csak akkor kell, ha kérik. Lehet akár 40 fok is, egy vödör hideg vízzel való leöntésnek én bizony csak akkor örülök, ha előre tudom, és felkészülök rá!

Hogyan alakul ki a szomjúság valakiben? Ez az Úr titka. Gondold végig: neked mi kell hozzá, hogy szomjúhózd az ígét? Van, aki bűnbánatot tartva jut el ide. De van, akit az Isten le kell vigyen nagyon mélyre, lelki szárazságba, hogy ott végre megszomjazzon. Nem kell hát félni a nehéz időtől, a magunk babiloni fogságától. Lehet, hogy az vezet el az éltető vízhez. Le tudsz borulni ma bűnbánattal magadtól is, vagy kell egy próba, fogság, száműzetés, veszteség? Mindenkinek más az útja a szomjúságának forrásához. Nincs két azonos út a szomjúságig, és tovább, az élet vizéig. Egymás útjait így csak töredékesen ismerhetjük, de az Úr mindannyiunkat ismer.

A szomjúságnak számos áldása van. Nehémiás könyvében azt is olvassuk, hogy amikor a nép szomjas lesz az ígére, félre teszi a viszályt, ellenségeskedést, és egy emberként borul Isten elé. Így lehet eljutni a valódi egységre, amely a szív szomjúságából fakad.

Nyáron átéljük, hogy sok a szomjúság, és kevés a víz. Az ígével éppen fordítva van: az éltető víz, az evangélium, bőven árad, ma már elérhető bárhol - de vajon van-e hozzá szomjúság, ami vágyat kelt hozzá? Te szomjas vagy, testvérem? Tudsz sírni magad miatt, vagy ehhez próbákra van szükséged Istenőtől? Ha szomjas vagy az ígére, borulj le, adj érte hálát! Mert akik szomjúhózzák az igazságot, azok megelégedtetnek.

„Öröm és keresztyén identitás” – I. rész

„Örüljete az Úrban mindenkor, ismét mondom, örüljete!” (Fil 4,4)

Joggal merülhet fel bárkiben a kérdés: ‘Tudunk igazán örülni keresztyén identitásunknak?’ ‘Nem tűnik lehetetlennek számunkra ennek az egyébként örvedetes bibliai parancsnak a teljesítése?’ Általános tapasztalat, hogy az ember – még a Krisztusban hívó ember is! – bizony hajlamosabb a panaszkodásra, a kesergésre, a sóhajtozásra. Sajnos gyakran vagyunk elégedetlenek helyzetünkkel, gyakran vágyunk többre, mint amit elértünk, gyakran vágyunk szebbre, jobbra a meglévónél. Ebben még erősíthet is bennünket az a kétségtelen tény, hogy e földi világunkban valóban sok a rossz, a baj, a nyomorúság, amit nem lehet nem észrevennünk, hiszen mindennapjaink valóságához tartoznak. Hamar juthatunk arra a sokak által logikusnak vélt, de mégis indokolatlan következtetésre: ‘Hogyan örülhetnénk mindenkor?’ ‘Minek örülhetnénk folyton?’ Helytelen, de időnként még az a kérdés is felmerül bennünk: ‘Szabad a keresztyén embernek egyáltalán örvedeznie?’ ‘Illik az öröm az Úrban hívó emberhez?’ ‘Szabad ezt nekünk egyáltalán?’

A középkor évszázadaiban a Krisztusban hívó embert általában átszellemlő, a világtól elfordult, annak örömeiről látványosan lemondó alakként ábrázolták. Ezeket a képeket látva még a legmerészebb fantáziával rendelkező személynék sem jutna eszébe az öröme gondolni. A középkor felfogása szerint a „siralom völgyében” élő embertől távol állt az öröm. Nem is illett földi életében az öröme gondolnia, netán arra várnia, mert azt idegennek, sőt elvetendőnek tartotta a keresztyén egyház is. „Majd odaát lehet részünk az örömben az itteni szenvedések után!” – szölt az egyház tanítása. Zömében ennek felelt meg az akkori közgondolkodás. A humanizmus és a reneszánsz – és persze a reformáció! – hozott alapvető változást ebben a tekintetben. Lassan ment át a közgondolkodásba, hogy az Istenben hívó embertől nem kell, hogy

idegen legyen az öröm, az Úrban való örvedezés érzése.

Szeretnénk mindenkit – önmagamat is! – megnyugtatni, hogy Istennek ez a fentebb idézett Igéje sem kíván tőlünk lehetetlen dolgot. Gyakran szoktam arra hivatkozni, hogy az Úristen soha nem állít bennünket olyan feladat elé, amit az Ő segítségével meg ne oldhatnánk. Tehát éppen ellenkezőleg: nem csupán jogunk, de okunk is van az Úrban történő állandó örvedezésre. Istenünk megtartó kegyelme és áldó szeretete ma is, a XXI. században is bőséggel árad ki ránk. Ez még a mostani vészterhes, járvány-veszélyes időkben is igaz. Teremtő és megtartó Istenünk csodálatos ajándéka, ha az állandóan velünk lévő, de nem mindenki által észrevehető kis örömeiket fel tudjuk fedezni, meg tudjuk látni, avagy éppen hallani. Megszívlelendő biztatást kaphatunk erről – többek között – a méltán híres, de hányatott sorsú erdélyi magyar írótól, Cegei gróf Wass Alberttől: „Minden talajban megterem valamiféle virág. Minden napnak van valamilyen öröme. Nevelj rá a szemedet, hogy meglássa azt.” Bizony valóban nagyon fontos a hétköznapi apró örömeik meglátásának és értékelésének készsége, mert ez gazdagabbá, színesebbé, élvezhetőbbé teheti életünket. Már csak azért is érdemes észrevennünk ezeket a kis örömeiket, mert igazán nagy örömmel csak ritkán találkozhatunk, ebben csak néhanapján lehet részünk.

Az ókori görög filozófusok is nagy jelentőséget tulajdonítottak a jókedvnek, az örömeik. Legyen szabad ezúttal egy kevésbé közismert gondolkodójukat idéznem: „Az öröm képessége – az életrealitás nagy képessége” (Tatiosz). Ő is helyesen látta, hogy az örülni tudó ember értékesebb, nagyobb teljesítményre képes, tartalmasabb életet élhet, mint az örömet nélkülözni kénytelen, állandó szomorúságban élő embertársa. Csak azt az embert tekintették életrealónak – mondhatnám: életképesnek – aki tudott örülni az élet apróbb és nagyobb dolgainak. A XX. század egyik legnagyobb magyar költője, Garai Gábor is így fohászokodott: „Jókedvet adj, és semmi mást, Uram! A többivel megbirkózom magam.” A második mondat ugyan túlzott önbizalmat sejtet, de nekünk ezúttal ez első mondat a fontos, amelyben a költő jókedvet kér az Úrtól. Ezzel a kérésével könnyen egyetérthetünk, hiszen nekünk, mai embereknek is fontos a derű, a lelki kiegyensúlyo-

zottságon alapuló jókedv. Ez teheti teljesebbé életünket.

Nekünk, Krisztusban hívóknak azonban mégis inkább a Szentírás legyen a mérvadó az öröm vonatkozásában is! A Zsoltárok Könyve 95. fejezetének 1. versében ezt olvashatjuk: „Jöjjetek el, örvedezzünk az Úrnak, vigadozzunk a mi szabadításunk kősziklájának!” Lám, ennyire nem tilos az örvedezés az Istenben hívó ember számára, hogy még igei felszólítást is kap rá.

Dr. Huszár Pál

GÁRDONYI GÉZA

Írás a Bibliába

Ez a könyv a könyvek könyve,
Szegény ember drágagyöngye.

Égi harmat lankadtaknak,
Világosság földi vaknak.

Bölcsességnek arany útja:
Boldog, aki rátalál!

Szomjas lelkek forrás-kútja,
Hol pohárral Krisztus áll.

Ez a könyv az örök törvény,
Királyon lánc, rabon napfény,
Tévelygőnek hívó harang,
Roskadónak testvéri hang.

Elhagyottnak galambbúgás,
Viharvertnek ereszet,

Haldoklónak angyalsúgás:
„Ne félj: fogd a kezemet”

Gyermeknek is: „Mily szép regé”,
Bölcsnek: „Rejtelmek tengere!”

Fal, – s túl rajta élő hangok,
Köd, s benn zengő hárfák, lantok.
Templomok közt legszebb templom:
Csak megnyitom s benn vagyok.

Ablakán a Paradicsom
Rózsáira láthatok.

Minden fakul, minden romlik,
Márványvár is összeomlik.

Bíborlepek ronggyá málnak,
Dicsőségek füstbe szállnak.

Csak ez a könyv nem tér porba,
Mintha volna élő lelke!...

Ez a könyv a Mózes bokra:
Isten szíve dobog benne.

DR. HARDY F. GÁBOR

SZÉP REND, ÚJ EGYHÁZI ALKOTMÁNYUNK, II. RÉSZ

„Akiben az egész épület egybeilleszkedik, és szent templommá növekszik az Úrban” (Ef 2,21)

Előző lapszámunkban elkezdtem ismertetni Egyházunk 2022-ben elfogadott Alkotmányának a korábban hatályban volt Alkotmányhoz viszonyítva a **jelentősebb új rendelkezéseit**. Az egyházközségtől indulva, az egyházmegyei változások ismertetéséig jutottam el. Most pedig folytatom az **Egyházkerülettel**.

Az Egyházkerületeknél is, azonosan az Egyházmegyékhez, világi jegyző és világi főjegyző, a világi tanácsos helyett az elnevezés presbiteri jegyző, presbiteri főjegyző, presbiteri tanácsos. Itt jegyzem meg, hogy a Zsinatnál is ugyanezen elv alapján történt az átnevezés, a világi tisztségviselők helyett az elnevezés presbiteri lett.

Egyházkerületi tisztségviselők körét kibővítette az új Alkotmány: az egyházkerületi bírák, az egyházkerületi levéltáros, az egyházkerületi gazdasági vezető, az egyházkerületi számvevő, az egyházkerületi számvizsgáló tisztségekkel.

Az egyházkerület tisztségviselői, a zsinati képviselők és pótképviselők, az egyházkerületi közgyűlés alakuló ülésén letett esküt, az érintett aláírásával igazolt esküokmány igazolja.

Az egyházkerület kötelezően alakít diakóniai-, gazdasági-, misziói-, oktatási-, számvizsgáló bizottságot, egyéb bizottságokat pedig alakíthat, így különösen hittanoktatási-, kommunikációs- és tanulmányi bizottságot.

Az egyházkerületi közgyűlésbe egyházmegyénként a református általános iskolák a református óvodákkal együtt küldhetnek egy-egy képviselőt, továbbá az egyházkerület területén lévő egészségügyi és diakóniai intézmények is küldhetnek egy képviselőt.

Nemcsak a Zsinat, de az egyházkerületi közgyűlés elektronikus kommunikációs eszköz igénybevételével is megtartható, előre nem látható, közvetlenül fenyegető súlyos kár vagy veszély elhárítása érdekében, valamint rendkívüli helyzet esetén.

A személyi kérdéseken túlmenően titkosan szavazni akkor is lehet, ha azt elnökség vagy a közgyűlés jelen lévő tagjainak negyedrésze indítványozza.

Amennyiben a kerületi tisztségviselő, az egyházkerületi közgyűlésen három egymást követő ülésén nem jelenik meg és távolmaradását nem menti ki, tisztségéről lemondottnak kell tekinteni.

Nem tartalmaz rendelkezést az Alkotmány egyetlen döntést hozó testület vonatkozásában sem a szavazategyenlőség esetén követendő eljárásról. Mindezt a egyházközség, egyházmegye, egyházkerület, Zsinat, szabályrendeletben szabályozhatja.

Az Egyházkerületi Tanács összetétele kibővült, az egyházkerület területén működő, református egyházi fenntartású felsőoktatási intézmény oktató képviselője, köznevelési és szakképző intézmények-, az egészségügyi és diakóniai intézmények-, az egyházkerületi gyűjtemények egy-egy képviselője személyével.

A Tanács határozata ellen fellebbezéssel élhet az egyházkerületi közgyűlés tagjainak egytizede, a határozattal érintett személy vagy testület.

A püspök kizárólagos hatásköre az exmisszus, az exmisszus-gyakornok és a legátus kinevezésével bővült.

Zsinat: a Zsinat, a Zsinati Tanács, a Zsinati Elnökségi Tanács, a Zsinati Elnökség, összességében **közegyházi** egyházkormányzati szervek.

A Zsinat határozatképességéhez a korábbi kétharmad helyett, elegendő a több mint felének jelenléte. Határozatait a jelenlévők több mint felének szavazatával hozza meg, de az Alkotmánytörvény, az egyházi választásokról és az egyházi bíráskodásról szóló törvény elfogadásához a Zsinat összes tagjának legalább kétharmada igen szavazata szükséges. Szavazategyenlőség esetén személyi kérdésekben a sorshúzás, egyéb kérdésekben pedig az elnök, mint döntő szavazata az új alkotmányi rendelkezések közül kihagyásra kerültek, e kérdéskörrel szabályrendeletben határoz a Zsinat.

A Zsinat hatásköre érdemben nem változott, de egyes feladatokat külön is nevesít, mint pld. a szociális, diakóniai, egészségügyi intézmények létrehozása, ezzel is kiemelve ezen szervezetek fontosságát.

A Zsinat összetétele annyiban változott, hogy a szeretetintézmények helyett a diakónia egy képviselőjét választhatja meg a

Tiszántúli Egyházkerület.

A Zsinati Tanács határozatképességéhez a korábbi kétharmad helyett, azonosan a Zsinathoz, elegendő a több mint felének jelenléte.

„...ÖRÖMMEL LÁTOM
A KÖZTETEK URALKODÓ SZÉP
RENDET ÉS KRISZTUSBA
VETETT HITETEK
SZILÁRDSÁGÁT. MIVEL TEHÁT
MÁR ELFOGADTÁTK
KRISZTUS JÉZUST, AZ URAT,
ÉLJETEK IS ŐBENNE.
GYÖKEREZZETEK MEG
ÉS ÉPÜLJETEK FEL ŐBENNE,
ERŐSÖDJETEK MEG A HIT
ÁLTAL, AMINT TANULTÁTK,
ÉS HÁLAADÁSOTOK LEGYEN
EGYRE BŐSÉGESEBB.”

(KOL 2,5-7)

DR. BENCZE KATA, JOGÁSZ, REFORMÁTUS HITTANOKTATÓ

MEGÚJULÁS A REMÉNYSÉGBEN

Megújulás? Itt és most?! Első ránézésre nem tűnik sem időszerűnek, sem helyénvalónak ez idő tájt megújulásról elmélkedni. Háború tőzszomszédságában, energiaválság kellős közepén, számtalan féle hányattatásban és fenyegetettségben nem a meglévő javaink konzerválására és az átvészelésre kellene inkább koncentrálnunk? Talán majd tavasszal – ha az Úr engedi, s élünk –, akkor esetleg az újjáéledő természettel együtt megújulunk, jöhet az újrakezdés, tisztulás, rendezés, kívül-belül. Azután jól elvagyunk ezzel egy évig, s a naponkénti megújulás, az igazságban és szentségben teremtett új ember felöltése kedves gondolat marad csupán.

Itt van az őszi, itt van újra... szép, s jó-e most teneked? Tartogat-e ígéretet számunkra az előttünk álló időszak? Tudunk-e még gyönyörködni a teremtett világban, vagy borzadva várjuk a holnapot? Hálát adunk-e a megóvott életért, vagy panaszos zsoltárokkal ostromoljuk az eget? Szomjazunk-e a keservesen száraz nyár után? Szomjazunk-e az élő vízre?

2022 – az eljövendőnk legenyhébb és legcsapadékosabb éve a meteorológiai prognózis szerint. Hogyan? Hát mi várhat ránk a következő években, ha már most is látszólag holt, kiégett, elszáradt körülöttünk minden növény? Oda a termés java, szomjazik a föld, a jószág, drasztikusan fogynak vízkészleteink, és ha figyeljük a hazai és távolabbi híreket, bizonyosan lehet okunk aggodalomra, hogy szomjazunk majd mi is.

Van még ennek a bolygónak Teremtője, vagy már régen magára hagyta azt?! – kiáltozik a teremtmény, kicsinységét és tehetetlenségét felismerve. A természet azonban csodálatos: a várva várt esők nyomán mintegy varázsütésre életre kel a tetszhalott, az istenadta öntözésből roppanós zöld fű sarjad, újra virágzik az őszi erdő. Van, ami menthetlenül elveszett az ideai termésből, a gyümölcsök jó részének már későn érkezett az esőzés. Akad azonban, amit meggazdagít a szárazság: a szőlő megmaradt termése idén testes, különleges bort ígér.

Ilyen Urunk van, aki jön, bizonyosan eljön, mint az őszi eső. Megáztatja és előkészíti a következő vetésre a földet. Jelkép ez, amely az életadásra, a megújulásra mutat rá.

S vajon miként van jelen a Te életedben az égi áldás? Szomjazod-e az élő vizet?

„Tudom, mennyire támaszkodom a saját hitemre, hogy átvezessen a jó és a rossz időközön. Minden nap egy új kezdet. Tudom, hogy az életemet csak úgy élhetem, ha igyekszem helyesen cselekedni, ha hosszú távon gondolkodom, ha a legjobbat adom mindenben, amit a nap hoz, és ha Istenbe vetem bizalmamat. ... erőt meríték a keresztyén evangélium reménységéről szóló üzenetéből.” A nemrégiben elhunyt II. Erzsébet királynő tett ekként bizonyosságot hitéről 2002. évi karácsonyi üzenetében. Az uralkodó, akinek bő hetven éves regnálása a valaha volt második leghosszabb a történelem folyamán, a nyitott szív és az élő istenkapcsolat fontosságáról vall, és bennünket is az élet forrásához hív.

Szomjazol-e az élő vízre, Testvérem? Emlékezz vissza az első szeretetedre! Arra az időszakra, amikor az Úr kicserélte a szemüvedet egy tisztább lencséjűre, és új látást adott neked. Amikor a szeretekezézfelfogható valósággá vált a számodra, mikor majd' szétvetett a lelki felindulás. Meríts erőt ebből, hogy megújulhass életedben, kapcsolataidban, és lendületet vehess az előtted álló feladatokhoz és megpróbáltatásokhoz.

Gyökössy Endre fogalmazza meg „Életünk Helyreigazítója” című művében, hogy „hívó életünk sok bukducsolásának legfőbb magyarázata és kulcsa a „*Kelj fel, fogd az ágyadat és menj haza*” igében rejlik. Hiába telünk meg Isten Szentlelke által új erővel és Lélekkel, nem engedelmességek Jézus cselekvésre hívó felszólításának. Isten Lelke élő és ható –, szív szerint hajlandóvá és késszé tesz arra, hogy szüntelenül neki éljek. Felkészültté, és elindulásra, tette késszé.

„*Jöjjetek, térjünk meg az Úrhoz*” – szólít meg ma is Hóseás próféta, és Jób könyvére utalva így folytatja: „*Megsebez, de meg is gyógyít, megver, de be is kötöz bennünket. Eljövetele biztos, mint a hajnalhasadás, eljön hozzánk, mint az őszi eső, mint a tavaszi eső, mely megáztatja a földet*” (Hós 6,1–3).

Szomjazol-e az élő vízre?
Térj vissza a forráshoz,
s merítkezz meg benne!

KOVÁCH I. BENDEK, REFORMÁTUS TEOLÓGUSHALLGATÓ

MEGÚJULÁS EGY TEOLÓGUSHALLGATÓ SZEMÉVEL

A püspök és a rabbi élénken társalog egy fogadás alkalmával. Amikor asztalhoz hívják őket, a püspök udvariasan maga elé engedi az ajtónál a rabbit, miközben ezt mondja: – Először az Ószövetség jön. Amikor megújulásról gondolkodunk, akkor jellemzően két oldalról közelíthető meg ez a fogalom. Két olyan oldalról, amelyek közül az egyik megelőzi a másikat. Az egyéni megújulás és a közösségi, egyházi megújulás oldaláról. Mit jelent személyesen nekem a megújulás a saját életemben? Mit jelent az egyház, szorosabb értelemben véve a Magyar Református Egyház megújulása? Számomra ez a két oldal egyáltalán nem független egymástól. Sőt, az előzőből következik az utóbbi. Ebben az írásban arra hívom a kedves olvasót, hogy együtt gondolkodjunk e két oldalról.

Az egyéni, lelki megújulásnak mindig egy találkozás a kiváltója. Egy őszinte találkozás Istennel. Amikor köntörfalazás nélkül előkerül rólunk az igazság. Szóvá teszi Isten, amit mi tettünk, hogy hol távolodtunk el tőle, buktunk el, estünk bűnbe és miért. Előkerül a fájdalmas igazság rólunk, de megszólal a mi esetlenségünkénél sokkal nagyobb horderejű hang, Isten kegyelmének és bűnbocsánatának hangja. Találkozik az igazság rólunk Isten igazságával. Azzal, amely megnevezi a bűnt, de nem elítél, hanem felkínálja a bűnbocsánat lehetőségét Krisztuson keresztül.

A Bibliában rengeteg olyan történetet olvasunk, amikor egy személy Jézussal találkozik és a találkozás alatt megújul az élete. Gondoljunk a samáriai asszonyra! Találkozik Jézussal, kiderül róla az, amiben ő él, amit takargatna, a bűne, és mégis úgy távozott, hogy fennhangon hirdette: találkozott a Megváltóval. A régi már-már rározkadó

„DE AKI ABBÓL A VÍZBŐL ISZIK, AMELYET ÉN ADOK NEKI, SOHA TÖBBÉ MEG NEM SZOMJAZIK, MERT ÖRÖK ÉLETRE BUZGÓ VÍZ FORRÁSÁVÁ LESZ BENNE.”

(JN 4,14)

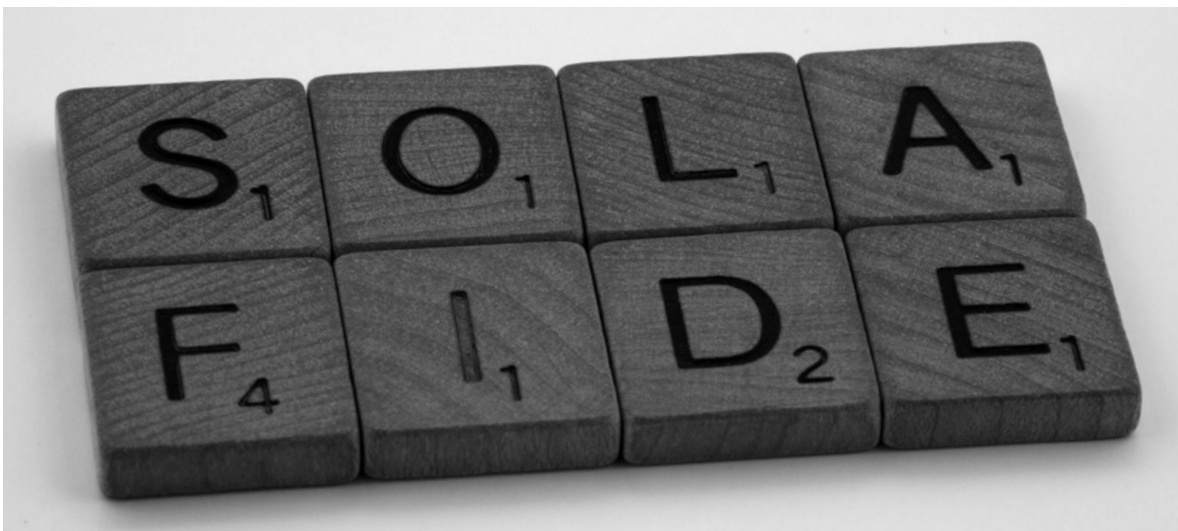
életét a Jézussal való találkozás újjá formálta. Másik példa Pál apostol megtérése. Nincs titkolózás és rejtegetés. Jézus elmondja Pálnak, amit tett: üldözte Őt. A rövid elbeszélés ellenére Pál levelei és missziói munkája is arról tesz biznyságot, hogy olyan elemi megtapasztalás volt számára ez a találkozás, hogy onnantól kezdve egy megújult életet élt. Számunkra ez a megújulás eljőhet a megtérésünkkel és reformátusként az „Ecclesia semper reformanda” elv alapján valljuk, hogy megtért keresztyénként is minden nap megújulásra, Istenhez való visszatérésre van szükségünk.

Az egyéni megújulás itt kezdődik. Találkozunk azzal az Istennel, aki az életünket adta, akinek van egy terve az életünkre nézve. Találkozás azzal az Istennel, aki pontosan ismeri a hibáinkat, a bűneinket, mindazt, amit ellene, vagy embertársaink ellen elkövettünk. Ne legyenek tévképzeteink! Isten ezeket szóvá is teszi, viszont a

találkozás nem egy elmarasztaló ítélettel, hanem az evangélium kihirdetésével zárul. Isten megbocsát, beemel a szeretetközösségébe, és új életet ad. Megújít. Ilyen őszinte találkozásból újulhatunk meg egyénileg, és ez a találkozás az, ami elindít minket, hogy biznyságot tegyünk a hitünkéről.

A közösségi megújulásnak elengedhetetlen eszköze egyházunkban a belmisszió. Fontos, hogy ismeretben is közeledjünk Istenhez. Ahhoz, hogy biznyságot tegyünk róla, érdemes tudnunk, hogy kiről teszünk biznyságot. Amikor a világunkban egyre több a határokat és kereteket elmosó ideológia, akkor első sorban a magunk számára a legfontosabb, hogy megismerjük, kiben és mit hiszünk pontosan.

Az az egyház képes megújulni, amelyik hajlandó Istent személyesen egyre jobban megismerni, vele őszintén találkozni, és elég bátor, hogy róla vallást tegyen minden időben. Ehhez azonban nagy szükség van egyházunk presbitereire és nem lelkési személyeire, hiszen együtt alkotjuk az egyházat. Maroknyi lelkipásztor és egy hitvalló sereg. Református történetünket végig kíséri az az őszinteség és bátorság, amivel az első évszázadokban hitvallást tettünk, és a legvéresebb keresztyénüldözések közepette mégis kialakult a keresztyén egyház. Amikor a középkorban az egyház eltávolodni látszott Krisztustól és a Szentírástól, akkor is az őszinte, bátor hitvallás volt az, ami a reformációt életre hívta. A kommunista elnyomás alatt sem volt más megtartó erő, mint a Krisztusban való reménységünk megvallása. Kommunizmus Magyarországon már nincs, keresztyénség pedig volt, van és amíg bátran kiállunk az evangélium mellett, arról hitvallást teszünk, addig lesz is. Most rajtunk a sor. Minket hívott életre Isten ebben az egyházban. Most rajtunk a sor, hogy hitünket megvallva tegyünk biznyságot egyedüli megváltónk Jézus Krisztus mellett. Mi soha nem a félelem népe voltunk. Mi, reformátusok a Krisztus melletti bátor hitvallás népe vagyunk. Isten áldjon és újítsa meg mindannyiunkat!

Konferencia Királyhágómelléken

„Azért testvéreim, igyekezzetek még inkább megerősíteni elhívásokatokat és kiválasztásokat, mert ha ezeket teszitek, soha nem buktok el.” (2Pt 1,10)

A Nagyvárad-Újvárosi református templomban 2022. aug. 20-án tartotta XVI. konferenciáját a Királyhágómelléki Református Egyházkerület Presbiteri Szövetsége.

Herdeán Gyöngyi, a helyi egyházközség lelkipásztora nyitó áhítatában Józsué 24,14-16 verseit olvasta fel és magyarázta, kiemelve és összehasonlítva Józsué és államalapítónk, István király nemzetét, egy néppé való megalakulásának mozzanatát. Mindkettő válaszút elé állította népét, de Isten megmutatta a helyes utat, amit nekünk, presbitereknek is követnünk kell, úgy, ahogy Józsué mondta: „*De én és az én házam népe az Urat szolgáljuk!*”

Tóth András, kerületünk szövetségi elnöke 2Pt 1,10 igeverssel köszöntötte a megjelenteket, bemutatván az ünnepi meghívót, amelyet szövetségünk megalakulásának 20. évfordulójára készített. Dr. Tóth János a Magyarországi Református Presbiteri Szövetség alelnöke és békési egyházmegyei területi szervezetének elnöke 2Pt 1,3 versével köszöntötte a konferencián résztvevőket, majd beszámolt az anyaországi szövetség életében történő változásokról - új neve, új elnöksége van a Szövetségnek (*Magyarországi Református Presbiteri Szövetség*) és felsorolta a szervezet megújulási terveit.

Bíró Botond, a Rátoni Református Egyházközség lelkipásztora *A presbiteri kiválasztottság felelőssége* címmel tartott előadást. Jak 4,7-8 verseinek felolvasásával indította az előadást, majd a presbiteri eskü szövegét ismételtette el a jelenlevő presbiterekkel. Előadásában a szöveg néhány kulcsszavát magyarázta, majd beszélt arról, hogy ki a presbiter, mit olvashatunk a Bibliában erről a tisztségről. Külön fejezetben foglalkozott azzal, hogy milyen legyen a presbiter, a tulajdonságok magyarázatát bibliai igékkel támasztotta alá. A „Mit jelent presbiternek lenni?” kérdésre kereste és adta meg a választ a Szentírás szavaival, külön kiemelve, hogy Krisztus központi életet kell élnie, Bibliát olvasó-ismerő, imádkozó, bűnbánatot tartó és bűnvalló személy kell legyen. Hogy mire lettünk kiválasztva mi, presbiterek a gyülekezetben, Mt 28,19-20 versei adják meg a választ: „*Menjetek el azért, és tegyetek tanítvánnyá minden népet, megkeresztelve őket az Atyának, a Fiúnak és a Szentléleknek nevébe. Mindannak*

megtartására tanítsátok őket, amit én parancsoltam nektek. Íme, én veletek vagyok minden napon a világ végezetéig.” Az ige szavaival válaszolt azokra a kérdésekre is, hogy hogyan legyünk jelen a gyülekezetekben, és presbiterként hogyan öröködjünk a hit tisztasága felett. Az előadás végén négy pontban összefoglalta, hogy mi a presbiter dolga gyülekezetében: ügyelni arra, hogy a tanítás tekintetében mindig a Szentírás szavait kövessék, segíteni abban, hogy az eltévelyedett tagok visszatérjenek, vigyázni arra, hogy minden békességben és jó rendben történjen, és mindig azért munkálkodni, hogy a gyülekezet egyre jobban tükrözze Krisztus szentségét.

A szünet és a Partiumi Keresztény Egyetem magánének szakos hallgatóinak felemelő éneklése után Kánya Zsolt Attila, a Kémeri Református Egyházközség lelkipásztora tartott előadást, „*A keresztyén családmódel*” címmel. Előadását a „család” szó eredetének magyarázatával kezdte, majd arról beszélt, hogy mi volt a családra jellemző az Ószövetség korában, hogyan változtak meg azok Jézus korában és melyek Jézus tanításai a családról a Szentírásban. Együtt, közösen felelevenítettük a bibliai családokat, majd részletesebben a különböző családmódellekről beszélt az előadó Dr. Pálhegyi Ferenc: *Keresztyén házasság* c. könyve alapján. Ezek a módellek: a diktátor, az anyakirálynő, a cipekedő, az egyenlődsdi, a veszekedők, az elszigetelők, a csonka család, a gyerek-bálvány. A mindennapi életben követendő módel a pásztor és a nyája módel, ahol a férfi nem diktátor, hanem vezető, az asszony pedig segítőtárs. Mindketten, közösen a gyermekekkel, együtt követik Krisztust, a pásztor, mert az számukra mindig biztonságot nyújtó légkört áraszt.

A konferenciát ünnepélyesebbé tette Vaszil István szavalata, Mészáros János igeolvasása, és Lakatos Nella István királyról szóló ismertetője.

Módi József helyi lelkipásztor imájával és áldásmondásával végződött a konferencia, ami hozzájárult presbiteri szolgálatunk ismereteinek felelevenítéséhez, bővítéséhez és református identitástudatunk fejlesztéséhez.

Lakatos Nella,
kerületi jegyző

KNOLNÉ TÜSKI GABRIELLA

Reformációi gondolataim

A Reformáció ünnepére készülve a megújulásról gondolkodunk. Sokféle gondolat fordult meg bennem ezzel kapcsolatban. Egyházban és társadalomban egyaránt sokszor szinte sóvárogva várnak az emberek „valamit”. Egy különleges tapasztalatot, élményt, gondolatot, ami belülről megújítja, talán felfrissíti lelküket és gondolataikat.

Európai világunkban teljesen természetessé vált a folyamatos megújulás. Munkahelyeken, telefon bérletnél, mosószer reklámban, mindenütt a megújult, javított változat ígéretével szembesülünk. Gyönyörű ígéretek, még jobb, még szebb, még okosabb, még ügyesebb. A millennium után született nemzedéknek ez szinte természetes állapot. Nem kell túl sokat gondolkozni ezeken, törődni a megújulás kérdésével. A változás az egyetlen folyamatosság az életben. De ez kitölti-e a ‘valamire’ való vágyunkat és újítja a lelkünkben?

Egyházi világunkban azért nem vagyunk ennyire gyorsak, gyülekezeti életünk nem pörög ilyen gyorsasággal. Szeretjük hagyományainkat, ismert liturgiánkat, a gyülekezet megszokott rendjét. Ezt ismerjük, ebben találunk folytonosságot a körülöttünk lévő állandó változás közepette. Talán szívünk mélyén nem is vágyunk a megújulásra. Talán egy picit félhetünk is a megújulás

gondolatától? Hisz jól tudjuk, hogy a megújulás változással jár. Gondolkodással. Bűnvallással. Elismeréssel. Nyitottsággal. Alázattal. Ezeket én nem tartom könnyű vagy egyszerű dolgoknak. Pedig ezek segíthetnének a ‘valamire’ való vágyunkat megfogalmazni?

Az 51. zsolnárt olvasom, erre biztatlak titeket is. Dávid olyan őszintén fogalmazza meg saját gyarlóságát és azt, amit Istentől vár.

Könyörülj rajtam. Töröld el hűtlenségemet. Moss meg engem. Rejtsd el orcádat vétkeim elől, töröld el minden bűnömet. Vidámit meg újra szabadításoddal. Minden szó arról beszél, hogy Isten adja a megújulást. Őszinte bűnbánat. Őszinte, Isten szerinti megújulás. Ő az, aki az űrt, a ‘valamire’ való vágyat ismeri és megtölti.

Ez a Dávid-féle őszinteség rákényszerít arra, hogy én is kilépjek a megszokott, kényelmes, ismert lelki gyakorlatomból. Hogy szó szerint, ha fizikailag képes vagyok rá, letérdepeljek és bevalljam Istennek: bűnös vagyok, újíts meg. Az Úr Jézus vérenek érdeméért. Elmondom azt, amiről tudom, hogy véték. És kérem Isten Szent Lelkét, hogy mutasson rá arra, amit nem látok.

Ilyen nehéz és sötét a megújulás? Nem. Ellenkezőleg! Ez a bűnvallás teszi világossá

lelkemet, gondolataimat. Ezt használja fel az Úr Jézus arra, hogy megújulva tudjak helyt állni megszokott, jól ismert és szeretett környezetemben. Megújult lelki látással, reménységgel, állhatatossággal. Isten segítségével ez tölti ki a ‘valamire’ való vágyat. Hisz megújítva, céltudatosan tartok az örökkévalóság felé vezető úton. Ez egy szép út, ahol te is, én is, Krisztus teste sokmillió tagjával együtt örömmel járhatunk. Csak merjünk hinni, bízni, imádkozni és megújítani magunkat. Ma is.

Hinni taníts Uram, kérni taníts! Gyermekei, nagy hitet kérni taníts! Indítsd fel szívemet, buzduljon fel neked gyűjteni lelkeket, kérni taníts!

Hinni taníts, Uram, kérni taníts! Lélek-ből, lelkesen kérni taníts! Üdvözítöm te vagy, észt, erőt, szívet adj. Lelkiddel el ne hagyj! Kérni taníts!

Hinni taníts, Uram, kérni taníts! Gyorsan elszáll a perc: kérni taníts! Lásd gyengeségemet, erősíts engemet, Míg diadalt nyerek: Kérni taníts!

Hinni taníts, Uram, kérni taníts! Jézus, te visszajössz: várni taníts! Majd, ha kegyelmesen nézed az életem: Állhassak csendesen. Hinni taníts!

(G.B. Kühn, ford. Thaly L.)

D. Mari néni emlékére.

A Várfal felújítása

„... és megvizsgáltam Jeruzsálem várfalait, amelyeken rések voltak...” (Neh 1,13b)
 „Kezdjék el az építést! És bátran hozzáfogtak a jó munkához” (Neh 1,18b)

A Debrecen-Széchenyi kerti Református Egyházközség temploma – készülve a templom felszentelésének közelgő, 25. évfordulójára – ez év áprilisában és májusában szép, új köntösbe öltözött. A templomkerítés, a „várfal” felújítása már nem fért bele a költségvetésbe, ezért a gyülekezet összefogott és június 13-án, egy közel 25 fős „csapata” nekilátott a kerítés, a „várfal” felújításának.

Mindenki kivette részét e kiemelkedő szolgálatból. Volt, aki előkészítette a munkálatokat, volt, aki portalanította a falat, volt, aki előkészületi javítást végzett, volt, aki meszelt, volt, aki festett és voltak, akik a „szorgos munkások” megvendéglésében segédkeztek azzal, hogy nagyon finom bográcsos ebédet készítettek.

Ezen összefogás egyik legfontosabb üzenete - azon felül, hogy megújult, felfrissült a kerítés színe is -, hogy a munkáscsapat közel fele a gyülekezet ifjúságából állt össze! Követendő példa, hogy az ifjúság is magának érzi ezt a szolgálatot. Fontosnak tartják, hogy Isten házáat, és környezetét rendben és tisztán kell tartani, meg kell őrizni, és ebből egyaránt ki kell vegye mindenki a maga részét azzal a talentummal, amit Istentől kapott.

A hasonló jellegű szolgálatokra mindenkor szükség van. Ez közös cél, közös érdek, amelyet az „ifisek” is magukénak éreznek! Mindenki keze munkáját áldás kísérte. A munkakezdés előtti áhítatban és áldást kérő imában így fohászkoztunk: „Legyen velünk Istenünknek, az Urunknak a jóindulata! Kezeink munkáját tedd maradandóvá, kezeink munkáját tedd maradandóvá!” (Zsolt 90,17). Mindenért Istené legyen a dicsőség!

Török Csaba Pál,
 presbiter

D. SZABÓ DÁNIEL

PROTESTÁNS NEMZETKÖZI MISSZIÓI KONFERENCIA UKRAJNÁBAN

ISTEN NÉPÉNEK KAPCSOLATÉPÍTÉSE A KAOTIKUS IDŐBEN IS

A Sárospataki Református Teológiai Akadémia újraindítása ügyében rendkívüli módon fáradozó Osterhaven professzor úr egyik reánk hagyott öröksége így szól:

„Soha el ne feledjétek, hogy a világ káosza mindenkor alkalom Isten országa növekedésére.”

Ennek az igei látásnak a fénye ragyogott fel bennem, bennünk, amikor Horváth István testvéremmel a Magyar Evangéliumi Aliansz főtítkárával elindultunk, hogy eleget tegyünk az **Evangéliumi Protestáns Egyházak Ukrajnai Tanácsa** meghívásának, amely 1300 protestáns gyülekezet gondozását végzi.

Személyünkben szeretett elnökünket Szuhánszki Gábort, az egész Elnökséget, illetve a Szövetségünk által gondozott *magyar protestánsok* széles körét is képviseltük.

A konferenciára meghívást kapott még Aliansz világszervezetünk elnöksége, (a World Evangelical Alliance, mintegy 600 millió tagot képviselve), továbbá, az Ukrajnával szomszédos országokból, Lengyelország, Szlovákia, Magyarország, Románia, Moldova képviselője is.

A konferencia 2022. jún. 28-29-én került megrendezésre Lvivben (Lemberg).

A város legalkalmasabb szállodájában és vendéglátó egységében – a konferencia angol-ukrán nyelvű professzionális tolmácsolásán túl – mindenkit névre szólóan – nagyon gazdag írott anyag várt a szálloda dísztermében kijelölt helyén. A rendezvény ukrán elnöksége és tagsága, de egész meghívott közössége megkülönböztetett szeretettel vett körül, és mi is örömmel adtuk át a meghívóink számára itthon reánk bízott 12 mázsányi „ajándéksomagot”.

A találkozás és ismerkedés légkörét mégsem az emberi tényezők határozták meg és formálták lelkivé, hanem az Úr munkája és Lelkének jelenléte.

Még a Kárpátok lepusztított erdősegein és kiszáradó erdei folyamain érzett szomorúságunkat is, egy tragédiában élő nép – protestáns igei látásban járó és küzdő – sokat szenvedett fiainak, *testvéri munkatársakat kereső zöld hajtásaival vigasztalta az Úr.*

A konferencia lényegét összefoglaló, kölcsönös megbeszélésre szánt anyagából, már a címben szereplő két jelentős kifejezést hadd emeljek ki:

„A mában, a holnapért.” Mindkettőhöz hadd fűzzek – magából az anyagból – kiegészítő magyarázatot:

„A mi szándékunk az volt, hogy megosszuk veletek a háború első hónapjaitól fogva levont következtetéseinket, hogy megkülönböztessük a jelenlegi tendenciákat, és meghatározzuk az együttműködéshez szükséges stratégiánkat azért, hogy Isten országának evangéliuma előrelépést, kibontakozást mutasson Kelet-Európában.”

A későbbi fejezetben a háború szörnyű következményeiről olvashatunk és az ellenségeskedés azonnali befejezésére történő felszólításról. Ezt követően a keresztyén egyházaktól, testvér szervezetektől kapott rendkívüli segítségért mondanak köszönetet, majd három pontban foglalják össze a közvetlenül szorongató feladatokat.

Idézet: „A bibliai értékrendért történő mélyes elkötelezettségünk alkalmassá tesz arra, hogy a számtalan kihívás közül a következőkre koncentráljunk:

1. Lelki és pszichológiai támogatást és humanitárius segítséget nyújtani a háborútól szenvedőknek, különösen a menekülteknek.

2. Rehabilitációs programot készíteni a szülők, gyermekek, fiatalok és idősek számára.

3. Külön figyelmet kell fordítani mind ezekben a vonatkozásokban a háborúban túlterhelődött és megsérült lelkipásztoroknak.

Szándékunk szerint a Jn 17,20–23 verseket kívánjuk betölteni a közösségeinkben, egyházainkon belül is.”

A záró fejezet pedig így tekint ki a jövőre: „Hívjuk az egész világról az evangéliumi közösségeket, hogy az imádságban és együtt munkálkodásban legyünk, és maradjunk állhatatosak, Krisztusban kötődve egymáshoz. Mindezt azért, hogy a háború következményein túljuthassunk, és megerősíthessük helyi egyházainkat a népünk közötti szolgálatban.

Ez a szolgálat növekvő kapcsolatot igényel, közös látásra jutást és hosszútávú elgondolások kimunkálását. Hogy ezeket a célokat elérhessük és munkánk hathatossá váljék, szükséges az Ukrajnán belüli evangéliumi vezetők egymással való élő kap-

csolatra és párbeszédre való törekvése, de hasonlóan a szomszédos országokkal és a világkeresztyénséggel való közösségünk ápolása is.

Meg vagyunk győződve, hogy ez az egyesült odaszánásunk és küzdelmünk, Isten országának evangéliumát a társadalom átalakulásának az alapjává teszi.

Bizonyára ukrán testvéreink is érzik és mi is tudjuk, hogy a záró nyilatkozatnak ezek a jövőbe mutató mondatai a protestáns egyházak csatornájában érhetik el Európát, benne minket is, de a világot is.

Olvasóinkkal együtt még sok megválaszolatlan kérdésre várjuk a választ, de mindennek rendelt és kegyelmi ideje van.

Most a „homokba kell írni a szót, ami annyira fáj, hagyni kell hadd vigye a szél... oda kell menni megölelni, akkor is, ha nem te vagy a hibás...” (P.B.) fázisáig jutottunk el. Ezért az imádságban, és a kinyújtott keznek az Úrban történő megerősítésében a Helvét Hitvallásunk szavaival zárjuk ezt az ukrajnai lelki frontról szóló haditudósítást: „Bene sperandum de omnis” –, mindenek felől jót reméljétek!

„Szeresd az Urat,
a te Istenedet
teljes szívedből,
teljes lelkedből,
teljes erődből és
teljes elmédből,
és felebarátodat,
mint magadat.”

(Lk 10,27)

Ünnepünk értelmezése

Hamarosan ismét ránk köszön a reformáció ünnepe. Igen, már 505 éve történt. Ilyenkor ugyancsak eszembe jut Augustinus. Két idézet is megszólal bennem. Az egyik: „Ünnepünkön és bizonyos meghatározott napokon említsük és elevenítsük meg (Isten) jótéteményének az emlékeztét, nehogy az idők múltával hálátlanul feledésbe menjen”, a másik pedig pünkösdi beszédéből való, de ettől még most is ugyanúgy érvényes: „A mai ünnep a nagy Úristenre és nagy kegyelmi ajándékára emlékeztet minket, melyet ránk árasztott. Ezért évenkénti visszatéréssel ünnepeljük, nehogy amit csak egyszer teszünk, az az emlékeztetből kiessék” (Az Isten városáról X/III; Beszéd Pünkösöd ünnepén I. /Sermo 267./).

Az idézetek mindkét vonatkozásban tartalmi egyezőséget mutatnak, amely azt igazolja, hogy Augustinus számára visszatérő gondolat volt. Mindegyik figyelmeztet Isten jótéteményére, kegyelmi ajándékára és az ezért való hálaadásra, s ugyanakkor óvna az emlékeztetből kieséstől. A figyelemfelhívás jogos, magától értetődő, hálátelt, és itt akár az egészre pontot is tehetnénk. Én mégis fölteszem a kérdést: Csak ennyi? Azaz elég a pusztá megemlékezés? Nem. És ezt nyilván az egyházatya sem vitatná, legalábbis írásában erre eddig nem találtam utalást. Annyi bizonyos, hogy az emlékeztet nem lehet csupán múltnézés. Ünnepünk és vége. Megtartottuk. Szép volt. Minden részletében ki volt dolgozva. Még hálát is adtunk. Ez mind-mind rendben van és helyénvaló. És?

Meggyőződésem, hogy az igazi ünnep több, mint tisztelgő megemlékezés. Az ünnepnek jövőbe néző, előremutató célja van, illetve kell, hogy legyen, nem lehet öncélú. Enélkül ugyanis nem több periodikus eseménynél. István király intelmei nem csupán augusztus 20-ra érvényesek. 1956 szellemisége sem csak október 23-ra szól. Ha karácsony és húsvét csupán a történeti Jézus evangéliumokkal és ókori historikus írásokkal igazolható életéről szól, semmi hasznunk abból. Útmutatást és erőt kell, hogy adjon. Kiállást, ragaszkodást bibliás keresztyén hitünk társadalom előtti fölvállalásához. A mély, lelkiileg és gondolatilag tartalmas ünnep egyben a jövőt, jövőnket készíti elő és határozza meg. Van egy alaptapasztalat s a hozzá kapcsolódó emlékeztet, hogy Isten a történelem, benne az egyháztörténelem során hatalmas dolgokat vitt végbe, tanította eleinket, és megőrizte őket az üldözés idején is, és munkálkodott, és ma is tanít, hogy megtérjünk, üdvösségünk lehessen, hogy megszentelődjünk és napról-napra megújuljunk. Ezek összessége adja meg az ünnep valódiságát. Ezzel máris

megérkeztünk a jelenbe, és ma és holnap az ünnep tényleges üzenetét missziói parancsként tovább kell vinni, adni, hogy legyen megújuló jövő.

A kérdésem csupán annyi, hogy mi történik az ünnep után? Legyen az bármely egyházi ünnep. Tudjuk-e folytatni az ünnepet, reformációt saját, családi és gyülekezeti életünkben? Van-e ünnepünknek megújulást hozó utóélete és belőle származó és jövőnk meghatározó mennyei vízió, amely az Isten városa megvalósításának irányába mutat? Vagy – akárcsak korábban – minden ugyanúgy megy tovább?

A két nagy. Mi magunk vagyunk a tét. Sőt, gyermekeink, unokáink, egyháztagok, szomszédok, munkatársak. A jövő – bár a nélkülözhetetlen áldás Istentől való – válaszuktól is függ. Tudom, meghökkentő, az

ünneplés is lehet a feledés eszköze, ha csupán ünneplünk. A felelősség tehát óriási. Mert ha azt mondjuk, hogy hála van a szívünkben, de azt, amiért hálát adunk, nem folytatjuk, vagy nem úgy, ahogy folytatni kellene, becsapjuk magunkat.

Apostagi Zoltán

„Mert az Úr egyfajta kölcsönös kapcsolatot létesített Igéje bizonyossága és Lelke között, hogy mélységes tisztelet hassa át szívünket az Ige iránt, úgyhogy amikor ráesik a Lélek fényessége, Isten arcát szemlélhessük benne. És ugyanakkor magunkhoz ölelhessük a Szentlelket – nem félve attól, hogy csalódunk –, amikor felismerjük Őt igazi képében, az Igében. Így van ez valóban.

Isten nemcsak rövid bemutatóra adta Igéjét az embernek, hogy azután a Szentlelke eljöttkor eltörölje. Ellenkezőleg, ugyanazt a Lelket küldte el, akinek erejével az Igét adta, hogy az Ige hathatós megerősítésével juttassa teljességre munkáját.”

(Részlet Kálvin János

„Tanítás a keresztyén vallásra” című művéből)

STRIFLERNÉ KÖVENDI ESZTER, BP.-PASARÉTI GYÜLEKEZETI TAG

Tekintetem a hegyekre emelem: Honnan jön segítségem?

Nyári emlékek Galyatetőről

Amikor Gyöngyös felől az ember szeme elé tárul a Mátra csodálatos magassága, valóban a hegyekre emeli a tekintetét. A galyatetői hegycsúcsra talán többen ezzel a sóhajjal érkeztünk a Bp.-Pasaréti Ábrahám kör tagjai közül. Ott fent a hegyen olyan szent időt kaptunk Istentől, amely alatt először is meggyőződéssel tudtuk zengen a fenti Igére a szívből jövő választ: az Úrtól, aki az eget és a földet alkotta, és aki megőriz minket minden bajtól, és megóvja életünket a minket erő támadásoktól (A 121. zsolttár nyomán).

Többen sok mindennel küszködve, sok kérdéssel a fejünkben érkezünk. Isten úgy látta jónak, hogy az igéjén keresztül előbb megerősíti a Vele való közösségünket, majd minket is közösséggé formál. Megértette velünk azt is, mit tehet az egyén és egy kisebb közösség a nagyobb közösségért. Felnyitotta az én szememet is, hogy az önsajnálát és a magam körül forgás helyett nézzek körül, és a testvéreimmel legyek közösségben. Én is olyan vagyok közösség nélkül, mint egy tűzből kivett parázs, de a közösségnek is szüksége van az én imádságomra.

Tekinthetek magunkra közösségként úgy, mint a test tagjaira. Ha jobban megismerjük egymást, láthatjuk, melyikünk a kéz, aki szeret tevőleg segíteni. Láthatjuk, melyikünk a váll, akin kisírhatjuk a bánatunkat vagy képes a teherhordásra. Láthatjuk, melyikünk a szem, aki észrevesz másokat. Ki a fül, aki meghallgat, ki a száj, aki megnyugtat, ígét mond és magyaráz, bátorít, vagy fedd, ha kell. A fő, a mozgatórugó pedig, vagy mint a testnek az idegrendszer, ami minden tagot mozgat: Krisztus, aki a pasaréti gyülekezet feje. Aki az Ábrahám kör feje. Aki a családunk feje. Aki az én fejem is. Az egésztest szeretetéből mozgatja.

Ahhoz, hogy ez a mozgatórugó bennem, a kiskörben és a gyülekezet egészében működni tudjon, magamat kell tisztának tudnom. Fel kell ismernem és meg kell vallanom bűnöket, amik akadályozzák a Krisztus test mozgását. Fel kell szabadulnom abban, hogy Jézus él, ami azt jelenti, hogy Isten elfogadta az áldozatát, és nekem meg-

bocsáttattak ezek a bűneim is. Szabadon működhetek akkor tovább, mint kéz, mint láb, mint szem, mint fül, mint váll vagy mint száj. Vagy lehetek élő kő a Krisztus templomában. Vagy szegezhetem továbbra is a szememet a célra, mint egy jó versenyfutó és nézhetek arra az Egyetlenre, aki a célban ott vár engem. Vagy érezhetem magam menyasszonynak, aki készül vőlegénye elé. Vagy béke követének, aki Krisztusért járhat követségben.

Megértettem azt is, hogy a kisközösségek a nagy gyülekezetben belül kicsi sejtek, akik tudnak egymásról, imádságban hordozzák egymást és együtt imádkoznak a gyülekezetért, az elhangzó igéért és tanításokért, és lelki vezetőinkért.

Istent dicsérve jöhettünk le a hegyről, ezzel az imádsággal: „Te vagy az oltalmam, megóvsz a bajtól, körülveszel a szabadulás örömeivel” (Zsolt 32,7). Dicsőség az Úrnak, mert átélhettük a gyakorlatban, mit jelent ez. Észrevettük egyik társunk nagy baját, beszélünk róla, imádkoztunk ott helyben késő éjjelig egy négyes csoportban.

Azon kaptuk magunkat, hogy most azt tesszük, amit a négy barát a bénával. Valakit, aki lelkileg megbénult, viszünk Jézushoz, imádságainkkal bontva a tetőt. És Jézus különlegesen látványosan megdicsőítette magát: alig egy nap múlva egyszer csak az illető elkezdett megnyugodni, felszabadulni, újra értette az igét, visszatért a derűje és újra lehetett száj, aki bátorít, ígét mond stb.

Én is sok ígét értettem meg a tanítások, beszélgetések során. Azonban azt is megéltam, s ezt utólag értettem meg, hogy a kísértő próbálkozott kiragadni Isten drága igéjét a szívemből.

Isten erejébe és gondviselésébe kapaszkodva viszont csodásan megtapasztalhattam, hogy megszűnt a támadás!

Még erősebb meggyőződésem lett, hogy bármilyen probléma, kihívás adódik, mindig fordulhatok az Úrhoz! Olyan jó ilyenkor újra és újra átélni azt, hogy Jézus Krisztus valóban Szabadító! Megszabadít, megtisztít, és újra élő szeretetkapcsolatban lehetek vele! Ezt kívánom e galyatetői emlék után minden kedves testvéremnek!

Csendes belső szobánk

„Te pedig amikor imádkozol, menj be a belső szobádba, és ajtódat bezárva imádkozzál Atyádhoz...” (Mt 6,6)

Csend. Ahogy kimondjuk ezt a szót, máris megszűnik az, amit jelent. Csend. Mindannyian tapasztaljuk, hogy mennyire fontos. A mindennapok forgatagában, a sokféle zajjal telített életünkben jól esnek a csendes pillanatok, percek, órák. A csend olyan ajándék, amelyben felfedezhetjük a kegyelmes és szerető Isten közelségét. Elbeszélhetjük magunkat neki, és mi is meghallhatjuk, hogyan szól hozzánk. Ezek a közös, Istennel töltött csendes idők áldások forrásává válhatnak számunkra.

Jézus a Hegyi Beszédben az imádságról tanítja az őt hallgatókat, és azt kéri tőlük, hogy ne legyenek olyanok, mint a képmutatók, akik szeretnek az utcasarkokon megállva, látványosan imádkozni. Lehet, hogy ezek az emberek a környezetükben élők bámulatát kivívták, de Isten tisztán látta és látja ma is a szív valódi szándékát. Az Urat valójában az érdekli, hogy mi történik velünk és bennünk. Éppen ezért kéri ma is: „Te pedig amikor imádkozol, menj be a belső szobádba, és ajtódat bezárva imádkozzál Atyádhoz, aki rejtve van; a te Atyád pedig, aki látja, amit titokban teszel, megjutalmaz majd téged.” Menjünk be a belső szobánk-

ba, a lelki szobánkba. Találjunk minden napunkban olyan helyet, és olyan helyzetet, ahol, és amiben minden az Istenre való figyelésünket segíti. Egy rendezett, tiszta, csendes belső szobát, ahol az áldott csendben és nyugalomban megvalósulhat az őszinte párbeszéd köztünk és Isten között. Beszélgetés Vele, a kegyelmes Istennel, beszélgetés Róla és rólunk.

Sokszor nem tud megvalósulni a csendes megállás. A mozgalmas mindennapok gyakran megnehezítik a lelassulást. De feltehetjük magunknak is a kérdést: „Szeretnénk lelassítani? Szeretnénk megállni? Szeretnénk csendet teremteni, és ebben a csendben szembenézni önmagunkkal, és azzal, amit Isten szeretetből kérne tőlünk? Jézus azt kéri, hogy ne meneküljünk el a csend elől. Ne fussunk el se Isten, se önmagunk elől. Menjünk be a belső szobánkba, és szólítsuk meg Őt! Szólítsuk meg a hatalmas Istent őszintén és teljes bizalommal, és engedjük neki, hogy Ő is megszólíthasson bennünket! A mi Atyánk pedig, aki látja, amit így teszünk, megjutalmaz majd minket. Megjutalmaz felismerésekkel, válaszokkal, az Ő nagyszerű terveivel, vezetésével,

békességével és el nem múló szeretetével. Tapasztaljuk meg ezeket az áldásokat életünk minden napján! Így legyen! Ámen!

Káposztás Gábor

Az imádkozás

„Amikor imádkoztok, ne legyetek olyanok, mint a képmutatók, akik szeretnek a zsinagógákban és az utcasarkokon megállva imádkozni, hogy lássák őket az emberek. Bizony mondom nektek: megkapják jutalmukat. Te pedig amikor imádkozol, menj be a belső szobádba, és ajtódat bezárva imádkozzál Atyádhoz, aki rejtve van; a te Atyád pedig, aki látja, amit titokban teszel, megjutalmaz majd téged. Amikor imádkoztok, ne szaporítsátok a szót, mint a pogányok, akik azt gondolják, hogy bőbeszédűségükért hallgattatnak meg. Ne legyetek tehát hozzájuk hasonlók, mert tudja a ti Atyátok, mire van szükségetek, még mielőtt kérnétek tőle. Ti azért így imádkoztok: Mi Atyánk, aki a mennyekben vagy, szenteltessék meg a te neved, jöjjön el a te országod, legyen meg a te akaratod, amint a mennyben, úgy a földön is; mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma, és bocsásd meg vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek; és ne vígy minket kísértésbe, de szabadíts meg a gonosztól; mert tied az ország, a hatalom és a dicsőség mindörökké. Ámen. Mert ha az embereknek megbocsátjátok vétkeiket, nektek is megbocsát mennyei Atyátok. Ha pedig nem bocsátotok meg az embereknek, Atyátok sem bocsátja meg a ti vétkeiteket.” (Mt 6,5-15)

VÁCZI GÁBOR

SZÖVETSÉGÜNK ÉLETÉBŐL

JÚLIUS

- **11-én** készítette elő előző lapszámunkat a PRESBITER szerkesztő bizottsága.

AUGUSZTUS

- **16-án** online szerkesztőbizottsági megbeszélés volt, *Káposztás Gábor*, lapunk felelős szerkesztője vezetésével.

SZEPTEMBER

- **10-én** az Együttműködési Tanács tartotta ülését a felvidéki Rimaszombatban *Dr. Tóth János* alelnök, *Dr. Rózsa Tibor* és *Szabó Gábor* elnökségi tagok, valamint *Váczai Gábor* titkár részvételével.

- Ugyanezen a napon tartotta presbiterképzési alkalmát Szövetségünk Budapest-Déli és Budapest-Északi Egyházmegyei Területi Szervezete.
- **12-én** készítette elő jelen lapszámunkat a PRESBITER szerkesztő bizottsága.

A szerkesztő bizottság következő ülésének időpontja:

2022. november 14. (hétfő).

Megjelentetésre szánt írásait november 7-ig kérjük megküldeni Szövetségünk elérhetőségeire: mrpsz.titkar@gmail.com vagy **Váczai Gábor, 2200 Monor, Iglói utca 15. címre.**

Hadd látlak Téged, ó, szívem Ura,
Nincs másban, Benned van lelkem java.
Rád nézek, jöjjön bár nappal vagy éj,
Álomban, ébren csak Te légy a fény!

Légy nékem bölcsesség, élő Ige,
Hadd járjak veled, és légy velem Te,
Atyám vagy nékem, s én a gyermeked,
Élj bennem, Véled így eggyé leszek.

Légy nékem páncél és győzelmes kard,
Pajzsom a harcban, mely védelmet ad,
Tornyom és bástyám légy, erős kővár,
Erőddel lelkem az egekbe száll.

Gazdagság nem kell, sem nagy méltóság,
Légy nékem örökség, fénylő ország!
Első hely szívemben legyen Tiéd,
Kincsem, Királyom, szent égi Felség!

Mennynek Királya, ki győztes Úr vagy,
Hadd jussak hozzád, ó, tündöklő Nap!
Szívemnek szíve, ha rám bármi jó,
Hadd látlak Téged, ó, Üdvözítő!

(Református Énekeskönyv – 763. ének)

TARTALOM

<i>Káposztás Gábor</i> : Felelős szerkesztői köszöntés	2
<i>Dr. Viczián Miklós</i> : AZ IGE KÖRÜL – Kegyelemből... a jó cselekedetekben	3
<i>Apostagi Zoltán</i> : Aprópó	4
<i>Szabóné Dr. László Lilla</i> : A presbiter lelkisége.....	5
<i>Dr. Gál Imre</i> : Imádságaim a családomért	5
<i>Margit István</i> : A „Szent és Nagy Kopácsi” István.....	6
<i>Dr. Huszár Pál</i> : Miért jó reformátusnak lenni	7
<i>Bányai László</i> : Életünk éltető forrása: Az imádság	7
<i>Szabó Gábor</i> : 2022. évi népszámlálás.....	8
<i>Káposztás Gábor</i> : Rövid gondolatok a népszámlálás margójára.....	8
MAI PRESBITEREK : Életem legjobb döntése, hogyan Krisztus követésére szántam el magam.....	9
<i>Zila Gábor</i> : Öröm és hálaadás – Ünnepi napok a Ráday házban	10
<i>Dr. Szabó Zsolt</i> : A szomjúság forrása	11
<i>Dr. Huszár Pál</i> : Öröm és keresztyén identitás I. rész	12
<i>Dr. Hardy F. Gábor</i> : Szép rend, új egyházi alkotmányunk II. rész	13
<i>Dr. Bencze Kata</i> : Megújulás reménységben.....	14
<i>Kovács I. Bendegúz</i> : Megújulás egy teológushallgató szemével	15
<i>Lakatos Nella</i> : Konferencia Királyhágó- melléken.....	16
<i>Knolné Tüski Gabriella</i> : Reformációi gondolataim	17
<i>Török Csaba Pál</i> : A Várfal megújítása.....	17
<i>Dr. Szabó Dániel</i> : Protestáns Nemzetközi Misszió Konferencia Ukrajnában	18
<i>Apostagi Zoltán</i> : Ünnepeink értelmezése	19
<i>Striflerné Kövendí Eszter</i> : Nyári emlékek Galyatetőről.....	20
<i>Káposztás Gábor</i> : Csendes belső szobánk	21
<i>Váczai Gábor</i> : Szövetségünk életéből.....	22.
<i>Fráter Erzsébet</i> : A BIBLIA ÉTELEI (X.) – TEJ ÉS SAJT	23
<i>Váczai Gábor</i> : Gyümölcsöző tanácskozás Gömörben:	24

PRESBITER

A Magyar Református Presbiteri Szövetség hivatalos időszaki kiadványa. Megjelenik évente hat alkalommal.

A szerkesztő bizottság tagjai: *Apostagi Zoltán,*

dr. Kis Domokos Dániel, Margit István,

D. Szabó Dániel, dr. Szabó Zsolt,

dr. Szilágyi Sándor, Váczai Gábor, dr. Viczián Miklós.

Mb. felelős szerkesztő: *Káposztás Gábor.*

Felelős kiadó: *Bor Imre, elnök. Tördelés: Kerti Tibor.*

Szerkesztőség: Magyarországi Református Presbiteri Szövetség irodája. Tel.: (20) 250-1428. E-mail címünk:

szekesztoseg@presbiter.hu. A lap e-mailben, postai

levélben, vagy telefonon is megrendelhető. Az egyéni

előfizetési díj belsőre évi 3.600 Ft, Európa országaiba

8.000 Ft, a tengeren túlra 10.000 Ft. Az előfizetési díj

csekken vagy átutalással fizethető: „Magyar Református

Presbiteri Szövetség 11705008-20416641”, Budapest.

Lapunk fenntartását szolgáló adományaitak is köszönettel

fogadjuk a Kárpát-medence református gyülekezetei és

presbitériumai nevében! Készítette a Rózsa Nyomda Kft.

Felelős vezető: a Kft. ügyvezető igazgatója.

Kéziratot nem őrzünk meg és nem küldünk vissza!

ISSN 2061-4632 (nyomtatott),

ISSN 2061-4640 (online)

Szövetségünk honlapjának címe:

www.presbiteriszovetseg.hu

Egy példány ára: 600 Ft vagy 2 euro

FRÁTER ERZSÉBET

A BIBLIA ÉTELEI (X.)

TEJ ÉS SAJT

Az állattenyésztő izraeliták fő eledele a kenyér mellett a sokféleképpen feldolgozott tej volt, mely ősidők óta fontos, fehérjében, vitaminkban és ásványi anyagokban gazdag, egészséges táplálék. Az állatok hasznosítása tejük fejésével jóval gazdaságosabb, mint a húrukért való levágásuk. A tej azonban megleghajlaton gyorsan romlik, frissen nem lehet eltartani, és nem tudja minden ember megemészteni.

Tehénsajt (Hortobágy)

Ahogy a reformátorok Szentlélek ihlette elszántsága és munkája nyomán megújult, átalakult az egyház, a hitélet és a hívő közösség, úgy alakul át a pásztorok keze munkája nyomán a könnyen romlandó tej eltartható, változatos ízű és állagú tejtermékeké.

A tejfeldolgozás ősi múltra nyúlik vissza. A vaj szinte magától keletkezik, amikor a friss tej szállítás során órákig rázódik a melegben, a tevé, ló vagy szamar hátára kötött bőrtömlőben. Mióta az ember agyagedényeket formáz és kosarat fon, amik a sajt készítés, préselés fontos eszközei, azóta készít sajtot is. Jóllehet a sajt csupán tej és só, mégis az állat fajtájának, a tej minőségének, a főzés, a nedvesség, a zsírtartalom, az érlelés stb. sokféleségének gazdagsága miatt rendkívül változatos termék.

A tejfeldolgozás úgy is kezdődhet, hogy a frissen fejt tejből tejelő anyagot kevernek. A legjobb természetes oltóenzimet borjú vagy bárány gyomrából készítik, de sok növény (galaj, bogáncs, citrom, füge stb.) is tartalmaz ilyen enzimeket. Mivel a zsidóság nagyon ügyelt a kóser szabályokra, ha nem

voltak meggyőződve róla, hogy az oltáshoz felhasznált gyomor nem helyesen levágott állattól származik, inkább fügét használtak.

A Bibliában számtalan helyen olvassuk a tejről és származékairól. A vajat 8 helyen, míg a tejet 50 helyen említi a Szentírás, de abból 21-szer a Szentföld jellemzésére használt szókapcsolatban: „tejjel és mézzel folyó föld”. A tejtermékek elnevezése nem mindig egyértelmű, egyes esetekben a tejszármazékokat is ugyanazzal a szóval jelölték, mint a friss tejet.

A bibliai étkezésekben a tejtermékek elsőként Ábrahám sátránál jelennek meg, annál a nagyszerű és gazdag vendéglátásnál, amivel az öreg pátriárka fogadta az Úr angyalait, és borjúhúson kívül vajat és tejet tett eléjük. Ábrahám valószínűleg friss tejjel is kínálta vendégeit, hiszen borjas tehene is volt, könnyen megfejte azt (Bír 4,19, Bír 5,25). A fiatal Dávid viszont

biztosan nem tejet vitt a katonák táborába, hanem sajtot (1Sám 17,18). Ma már nem tudjuk pontosan rekonstruálni, hogy vajon kívül milyen tehénsajtot kapott lázadó fia elől menekülő Dávid és hadinépe az őket támogató gazdáktól a pusztában (2Sám 17,29).

A kecsketejet is kedvelték, a szorgalmas munka eredménye, ha volt elegendő (Péld 27,27). A kecsketej fehérebb a többi tejnél,

Több növény tejnedve alkalmas a tejoltásra, ilyen a füge is, a zsidók is használták, ha nem volt kóser állati oltójuk

ennek az az oka, hogy a kecske fel tudja dolgozni, az elfogyasztott növények karotin tartalmát, míg például a tehénnek a tejébe is belekerül a karotin, azért sárgább. A kecske olcsón tartható és mégis bőségesen tejelő állat, ezért a kecske volt, ahogy nálunk is régebben hívták, a „szegényember tehene”.

A tej fehérségére több hasonlat utal, a szép fog (1Móz 49,12), a szerelmes szemfehérje (Én 5,12), az előkelők tiszta ruhája (JerSir 4,7) fehérebb, mint a tej. A must, a tej és a víz bősége Isten irgalmának és áldásának jele (Jóel 4,18).

A sajt készítéshez felelősségteljes, kitartó munka kell, odafigyelés, gondoskodás. Ma is érezzük, ha egy finom háziasajtot kóstolunk, hogy a gazda szeretete áll-e mögötte. Így volt ez az ószövetségi időkben is. Rettenetes tragédiájában Jób Isten gondviselését hangsúlyozza szenvedéséből fakadó könyörgésében:

„Emlékezz csak: úgy formáltál, mint egy agyagedényt, mégis újra porrá tennél? Nem úgy öntöttél-e, mint a tejet, és nem úgy oltottál-e, mint a sajtot? Bőrbe és húsba öltöztetted, csontokkal és inakkal szőttél át. Élettel és szeretettel ajándékoztál meg, és gondviselésed őrizte lelkemet.” (Jób 10,9-12)

A melegben is sokáig tárolható és szállítható, napon szárított, kemény joghurtosajt a nomád népek fontos élelmiszere (Üzbegisztán)

A háborús időkben sokszor elhagyott parlagokon, a tövises pusztákon is legeltethető állatok teje és a méz jelentette a túlélést.

„Azon a napon mindenki csak egy tehenet és két juhót fog tartani, de azok annyi tejet adnak, hogy mindenki tejszínt eszik. Tejszínt és mézet eszik mindenki, aki az országban megmarad.” (Ézs 7,21-22)

Bár a vajnak a mediterrán gasztrókultúrában nem volt nagy jelentősége, mert a bőségesen rendelkezésre álló olívaolaj helyettesíti az étkezésben, a pásztorok népeknél, akik nehezebben jutottak olívaolajhoz, fontos volt a vaj készítés. Egy szokép erre épül.

„Ha tejfölt köpülnek, vaj lesz belőle, ha az orrot erősen fújják, vér jön belőle, és ha haragot szítanak, perpatvar lesz belőle.” (Péld 30,33)

A Példabeszédek könyve a haragtartásra, a békétlenség következményeire figyelmeztet. A köpülés a nők feladata volt. Az az asszony, aki rendszeresen készített vajat, tudta jól, hogy a tej folyamatos „gyötrésnek” meg van a következménye, nem marad eredmény nélkül, megváltozik a halmazállapota, állaga, a tejből vaj lesz. Ilyen a harag, a rosszindulat is, nem lehet a kimondott bántó szavakat, az ellenségeskedést meg nem történtté tenni. Mi már nem köpülünk, de a mondanivaló, mint a Biblia minden üzenete, erőteljes és időtálló!

Egy speciális alakú, hosszúkás vajköpülő cserépedényben, ide-oda lengtetve készítették a vajat (Beersheba, Kr.e. 4500-3500, Izrael Múzeum, Jeruzsálem)

„Szolgálatok
az Úrnak
örömmel...”

(Zsolt 100,2)

Váczi Gábor:

GYÜMÖLCSÖZŐ TANÁCSKOZÁS GÖMÖRBE

2014-ben jött létre együttműködési megállapodás a Kárpát-medencében működő öt Presbiteri Szövetség (Magyarországi, Erdélyi, Kárpátaljai, Királyhágómelléki, Felvidéki) elnökségének kezdeményezésére, és alakult meg az Együttműködési Tanács, melynek idei találkozóját 2022. szept. 9-10-én a felvidéki gömöri egyházmegyében, Rimaszombaton tartották meg. Az együttműködés célja a szövetségek közötti kapcsolattartás, a konferenciákon való képviselés, a kiadványok, képzési anyagok megosztása, és összességében a Kárpát-medencei magyar református egység képviselése és erősítése. Az Együttműködési Tanács találkozásain a szervezetek elnökségének képviselői beszámolnak a területükön folyó tevékenységekről, és a tapasztalatok alapján lehetőség nyílik közös értékelésre, a jól működő gyakorlatok átvételére, tanácsadásra, jövőtervezésre.

Ezen a találkozón a Magyarországi Református Presbiteri Szövetséget Dr. Tóth János alelnök, Dr. Rózsa Tibor és Szabó Gábor elnökségi tagok és Váczi Gábor szövetségi titkár képviselte. A házigazda Szlovákiai Református Keresztény Egyház részéről Fekete Vince, a szövetséget alapító elnök, Porubán Ferenc főgondnok, Kiss Pál főgondnok helyettes, Madarász Béla a gömöri és Csonthó Csaba, a komáromi egyházmegye gondnoka vett részt. Sajnálatos módon nem tudott jelen lenni az Erdélyi, a Királyhágómelléki és a Kárpátaljai Szövetségek elnöksége.

A modern kommunikációs technika segítségével élve Gyurkó Miklós, kárpátaljai elnök online kapcsolódott be, és rövid tájékoztatót tartott az aktuális körülményekről. Hálával emlékezett meg a megtett útról, és hangsúlyozta, hogy ezután is Istentől kell elkérni a jövőre, a presbiteri szolgálatra való útmutatást. A nehéz helyzetben is megtartott reménységet sugárzóztak és a jelenlevőkre követendő példaként hatottak szavai. Tóth András királyhágómelléki elnök néhány mondatos telefonos bejelentkezés kereteiben köszöntötte a résztvevőket.

A tanácskozás keretében nagy érdeklődéssel hallgattuk a felvidéki beszámolókat (Fekete Vince, Porubán Ferenc), melyekből tájékozódhattunk arról, hogy a Presbiteri Szövetség 2013-as megalakulásától kezdve az Egyház szervezetén belül jegyzett és az Egyház vezetése által támogatott civil szervezet, a területi szervezetek felépítése azonban különböző okok miatt mindeddig nem volt sikeres.

Pozitívumként értékelhető, hogy az egyházmegyék és a gyülekezetek szervezésében is tartanak konferenciákat, a koronavírus járvány okozta nehézségek után a megújulás jelei érzékelhetők, és hálaadásra ad okot, hogy egyre több fiatal lelkipásztor ismeri fel a szolgálatot a presbiterekben. Dr. Tóth János alelnök hálaadással emlékezett meg az anyaországi szövetség történetéről, Ravasz László püspök 100 évvel ezelőtt elhangzott inspiráló gondolatairól, az újjáalakulás óta eltelt 30 éves működés eredményeiről és bemutatta a jelen helyzet kihívásait. Kritikusan értékelte azokat a tendenciákat, melyek a megújulás (fiatalítás, taglétszám növelés, a közegyházzal való szorosabb együttműködés) szükségességéhez vezettek és bemutatta az új ciklus programját.

A jelenlevők hasznos hozzászólásokkal egészítették ki a beszámolókat az anyaországi és felvidéki tapasztalatokról, melyekben értékes szervezési, együttműködési gondolatok hangzottak el, ami újra igazolta ezeknek a találkozóknak a létjogosultságát.

A jövő évi Együttműködési Tanácsülés rendezését a Magyarországi Református Presbiteri Szövetség ajánlotta fel, az előzetes elképzelések szerint a 2023. tavaszi Berekfürdön tartandó országos konferenciánk programjához kapcsolódóan. Köszönet illeti a rendezvénynek helyszínt adó, a rimaszombati egyházközség által működtetett Csillagház Konferenciaközpontot a színvonalas, gondos vendéglátásért.